

Metodika nastave likovne kulture: Vizualizacija puta u odraslost: interpretacija teme u mediju grafike

Koprivnjak, Veronika

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:648292>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti
Nastavnički odsjek
Diplomski sveučilišni studij Likovna kultura

Veronika Koprivnjak

**VIZUALIZACIJA PUTA U ODRASLOST:
INTERPRETACIJA TEME U MEDIJU GRAFIKE**

Diplomski rad

Zagreb, 2021.

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti
Nastavnički odsjek
Diplomski sveučilišni studij Likovna kultura

Veronika Koprivnjak

**VIZUALIZACIJA PUTA U ODRASLOST:
INTERPRETACIJA TEME U MEDIJU GRAFIKE**

Diplomski rad

Mentorica: izv. prof. mr. art. Sonja Vuk

Zagreb, 2021.

SAŽETAK

Istraživanje u ovom diplomskom radu temeljilo se na proučavanju stavova, želja, mogućnosti i načina vizualizacije bliže ili daljnje budućnosti likovnih radova učenika srednje umjetničke škole. Cilj je bio istražiti mogućnosti učeničkih utjecaja na odluke koje donose te njihovu svjesnost i odgovornost u oblikovanju istoga. Problem koji je bio polazište ovog istraživanja je taj što učenici srednjoškolskog uzrasta ne razmišljaju dovoljno o budućnosti i o tome kako oni mogu utjecati na nju. Učenici drugoga razreda srednje škole (15 – 16 godina) na pragu su odraslosti te trebaju početi razmišljati o eventualnom budućem fakultetu, zapošljavanju i ostalome što ulazi u tzv. život odraslih. Bez planiranja navedenoga učenici postaju izgubljeni te donose ishitrene odluke jer ne razmišljaju dugoročno. Cilj istraživanja je bilo potaknuti učenike na promišljanje o svojim odlukama koje će utjecati na njihovu budućnost, osvještavanje mogućnosti slobodnog odabira želja i prilika u njihovu samoostvarenju. Istraživačka pitanja na koja se pokušalo odgovoriti rezultatima istraživanja bila su: 1) kako učenike potaknuti na vizualiziranje bliže ili daljnje budućnosti ovisno o njihovim željama i sposobnostima te 2) na koji način učenici promišljaju i vizualiziraju budućnost.

Sprovedeno je akcijsko istraživanje u tri koraka. U prvom koraku učenici su istraživali svoje želje i mogućnosti za planiranje budućnosti te su navedeno izvodili na likovnom radu kroz izradu vlastitoga žiga. U drugom koraku učenici su radili vizualni prikaz za otiskivanje matrica na majice dok se treći korak odnosio na evaluaciju postignutih rezultata. Rezultati istraživanja pokazali su da su učenici počeli promišljati o budućnosti te ostvarili jasniju predodžbu istoga. Uspješno su potaknuti na planiranje budućnosti i promišljanje o njoj te su stvorili predodžbu o vlastitim mogućnostima vizualne interpretacije budućnosti. Na taj način su se učenici aktivno uključili u planirano odrastanje.

Ključne riječi: adolescenti, grafičke tehnike, nastava u umjetničkim školama, planiranje budućnosti, vizualizacija budućnosti

SUMMARY

The research in this thesis is based on the study of attitudes, desires, possibilities and ways of visualizing the near or distant future of art works of high school art students. The aim was to explore the possibilities of student influences on the decisions they make and their awareness and responsibility in shaping it. The problem that was the starting point of this research is that high school students do not think enough about the future and how they can influence it. Second grade high school students (15-16 years old) are on the threshold of adults should start thinking about a possible future college, employment and other things that go into the so-called. adult life. Without the planning of the mentioned students, the students lost and make hasty decisions because they do not think long-term. The aim of the research was to encourage students to think about their decisions that will affect their future, to become aware of the possibilities of free choice of desire and the possibilities in their self-realization. The research questions that were tried to answer the results of the research were: 1) how to encourage students to visualize the near or distant future depending on their desires and abilities, and 2) how students think and visualize the future.

An action survey was conducted in three steps. In the first step, the students researched their wishes and possibilities for planning for the future and performed the above on the artwork through the creation of their own stamp. In the second step, the students worked on a visual display for printing the matrix on T-shirts, while the third step refers to the assessment of the achieved results. The results of the research showed that the students started to think about the future, which they achieved a clearer idea of the same. They were successfully encouraged to plan for the future and think about it, and they created an idea of their own possibilities of visual interpretation of the future. In this way, students are actively involved in the planned upbringing.

Keywords: adolescents, graphic techniques, teaching in art schools, future planning, visualization of the future

Sadržaj

1 UVOD	1
2 TEORIJSKI DIO	2
2.1. Adolescencija	2
2.2. Identitet i smisao	2
2.3. Važnost i vrste intime	5
2.5. Nastava grafičkih tehnika u srednjoškolskom obrazovnom programu	7
3 EMPIRIJSKI DIO	9
3.1. Ciljevi istraživanja	9
3.2. Uzorak istraživanja	9
3.3. Metode i instrumenti istraživanja	9
3.4. Oblici rada i nastavne metode	10
3.5. Opis tijeka istraživanja	10
3.5.1. Opis tijeka prvog akcijskog koraka/nastavnog trosata	10
3.5.2. Opis tijeka drugog akcijskog koraka/nastavnog trosata	11
3.5.3. Opis tijeka trećeg akcijskog koraka/nastavnog trosata	12
3.6. Analiza rezultata istraživanja	13
3.6.1. Analiza predevaluacijskog i postevaluacijskog listića	13
3.6.2. Analiza likovnih radova učenika	22
3.7. Rasprava	32
4 ZAKLJUČAK	34
5 LITERATURA	35
6 PRILOZI	36
6.1. Priprema za 1. nastavni trosat – online	36
6.2. Priprema za 2. nastavni trosat – online	49
6.3. Priprema za 3. nastavni trosat – online	59
6.4. Predevaluacijski i postevaluacijski listić	69

1 UVOD

U razdoblju adolescencije pojavljuju se novi, dotada nepoznati, osjećaji, događaji i misli u životima djece koja postaju odrasli ljudi. To razdoblje prepuno je burnih i intenzivnih osjećaja te je na adolescentu težak i zahtjevan zadatak, prelazak iz dječjeg svijeta u svijet odraslih. Kako su takvi osjećaji dosta pomiješani i novi za njih, važno je da odrasli razgovaraju s adolescentima i pokušaju ih razumjeti. Iako se smatra da razgovori o odrastanju te o svim nedaćama i brigama koje se pojavljuju u razdoblju adolescencije još uvijek spadaju u sferu roditelj – dijete, važno je uzeti u obzir vrijeme koje adolescent provodi u školi okružen prijateljima i nastavnicima zbog čega je značajno takve teme uvesti u nastavni program, a ne ostavljati ih samo u obiteljskom okruženju. Ovo istraživanje bavi se upravo jednom od tema odrastanja, a to je planiranje budućnosti i njezina vizualizacija.

Budući da adolescencija danas nastupa sve ranije, važno je da se što prije s učenicima razgovara o njihovim planovima, brigama, željama i mogućnostima za budućnost. Isto tako danas svjedočimo tome da djeca sve duže ostaju u fazi adolescencije, sve duže ostaju u roditeljskim domovima te sve kasnije postaju samostalni. Srednja škola razdoblje je u kojem se adolescenti oblikuju, stvaraju planove za budućnost i ostvaruju ih. Srednjoškolsko obrazovanje idealno je mjesto kako bi se na nastavnim satovima usmjerilo i pomoglo adolescentima da razviju što jasniju sliku o svojim željama za budućnost, pogotovo u umjetničkim srednjim školama gdje učenici mogu kroz likovno izražavanje i likovne radove jasnije vizualizirati svoje zamisli, raditi na njima i mijenjati ih te na taj način otkrivati nove mogućnosti te razvijati kreativno i kritičko mišljenje što je jedna od najvažnijih vrijednosti modernog društva.

2 TEORIJSKI DIO

2.1. Adolescencija

Pojam adolescencija odnosi se na period života mlade osobe kada ona više nije dijete, ali nije ni odrasla osoba. Pojam adolescencija dolazi od latinske riječi *adolescere* što znači rasti/sazrijevati.¹ Stoga adolescencija predstavlja prijelazni period života iz djetinjstva u odraslu dob te ima izniman značaj u životu svakog pojedinca jer se on treba oblikovati u cjelovitu osobu, razviti samopoštovanje, povjerenje, samostalnost i osobnost.²

Mnogi autori ne mogu se složiti oko toga kada adolescencija počinje i završava. Moglo bi se zaključiti da se optimalan početak adolescentne dobi može prepoznati i definirati kao početak puberteta.³ Pubertet se razlikuje od adolescencije po tome što je on skup fizičkih i psiholoških promjena vezanih isključivo za sazrijevanje reproduktivnih funkcija osobe dok adolescencija uz to obuhvaća i period života kompletnog razvoja osobe.⁴ Za gornju dobnu granicu je važno da osoba ispuni šest kriterija: psihološki, sociološki, biološki, legalni, ekonomski i tradicionalni.⁵ Zbog suvremenog načina života u kojem školovanje traje sve duže, a mlade osobe ostaju sve duže u roditeljskim domovima, vijek trajanja adolescencije svakom generacijom postaje sve duži, stoga nije moguće točno odrediti dužinu trajanja tog životnog perioda.⁶

2.2. Identitet i smisao

Kao što je već ranije navedeno, adolescencija je vrijeme izgradnje identiteta osobe.⁷ U adolescenciji dječja se percepcija mijenja te ona postaje opširnija i kompleksnija. U fazi adolescencije mijenja se svijet vrijednosti i adolescentskog pristupa prema njemu. Adolescenti koji su do te faze koristili konkretno-logičko mišljenje zamjenjuju ga formalno-logičkim mišljenjem, odnosno zaključivanjem. Moglo bi se zaključiti da se u tom vremenskom periodu

¹ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str.27

² Mrežna stranica: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Adolescencija> (posjećena 14. srpnja, 2021.)

³ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str.28

⁴ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str.27

⁵ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str.29

⁶ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str.29

⁷ Prema: Marjan Ninčević, *Izgradnja adolescentskog identiteta u današnje vrijeme*, 2009., str. 119

javlja sposobnost introspekcije.⁸ Adolescenti se bave novim pitanjima (Koji je moj smisao? Kakav život očekujem? Što ili tko mi je uzor?) kojima se dotada nisu bavili ili im nisu pridavali pažnje kao u fazi adolescencije jer se tek u toj fazi razvijaju kognitivni procesi zaduženi za kritičko razmišljanje te tako adolescenti formiraju vlastiti stav i pogled na svijet oko sebe.⁹

Adolescenti spadaju u populaciju koja se nalazi u osjetljivoj fazi osobnog razvoja i još nije dovoljno integrirana u društvo te nije u potpunosti sigurna što želi. U procesu integracije mladi ne smiju biti prepušteni sami sebi nego ih treba stimulirati da razvijaju postojeće kapacitete i potencijale jer je njihova zadaća stvarati prošlost, sadašnjost i budućnost. Zbog toga bi se društvo trebalo opskrbiti resursima kako bi osiguralo temelje za pripremu mladih ljudi na odrasli život.¹⁰

Identitet je sve ono što obilježava pojedinca i nije ga moguće zamijeniti nekim drugim, nešto što je specifično samo za njega te se može podijeliti na fizički, društveni i psihološki identitet.¹¹ Fizički identitet najočitiji je i najjednostavniji način identificiranja jedne osobe. Fizički identitet određuje se prema genetskim jedinstvenostima osobe poput DNK (hrvatski - dezoksiribonukleinska kiselina), šarenice oka ili otisaka prstiju. Društveni identitet skup je društvenih obilježja u kojima se pojedinac nalazi i kojima je okružen. Društveni identitet može se proučavati pomoću imena, prezimena, društvenog statusa, zanimanja i slično. Psihološki identitet način je na koji pojedinac pristupa drugima i samom sebi te kako se predstavlja kao osobnost osobe (otvorenost, prijateljstvo, savjesnost, emotivna postojanost, inteligencija itd.). Ova tri segmenta identifikacije spadaju u objektivni način identifikacije, a uz njega postoji i subjektivna identifikacija poznatija kao *osobni identitet*.¹²

Osobni identitet može se definirati kao svijest o vlastitoj individualnosti.¹³ Često se pojam *osobni identitet* uspoređuje s pojmom *poimanje samog sebe*. Te bi pojmove trebalo shvaćati kao odvojene koji imaju zajedničke točke. Poimanje samog sebe može se zamisliti kao teorija koju pojedinac stvara o samom sebi pomoću iskustva te preispitivanja samog sebe i drugih, a to se poimanje samog sebe nerijetko mijenja, ovisno o novim saznanjima i doživljajima. Osobni identitet koji obuhvaća fizičke, društvene i psihološke segmente ne mora

⁸ Prema: Marjan Ninčević, *Izgradnja adolescentskog identiteta u današnje vrijeme*, 2009., str. 122

⁹ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str. 104.

¹⁰ Prema: Vlasta Ilišin, , Vedrana Spajić Vrkaš, *Mladi u suvremenom društvu*, str. 11.

¹¹ Prema: Paolo Gambini, *Traženje identiteta i smisla u adolescenciji*, 2005., str. 338.

¹² Prema: Paolo Gambini, *Traženje identiteta i smisla u adolescenciji*, 2005., str. 338.

¹³ Prema: Paolo Gambini, *Traženje identiteta i smisla u adolescenciji*, 2005., str. 339.

biti isključivo povezan sa samopoimanjem jer se slika o samom sebi može promijeniti, ali se u tom slučaju ne mora izgubiti i osobni identitet.¹⁴

Osobni identitet (prema Eriksonu) ima dijakroničku dimenziju, sinkroničnu dimenziju i dimenziju uspješnosti. Dijakronička dimenzija odnosi se na to da je pojedinac svjestan kako je ista osoba u vremenu iako se mijenja u odnosu na prošlost i budućnost. Sinkronična dimenzija dopušta pojedincu da se osjeća kao cjelovita osoba unatoč mnogim emocijama koje se javljaju u raznim situacijama. Dimenzija uspješnosti očituje se u želji pojedinca za društvenim priznanjem vlastitog identiteta te je ta dimenzija osobnog identiteta usko povezana sa samopoštovanjem.¹⁵

Za kompletan razvoj identiteta važne su i afektivne i kognitivne komponente. Afektivne komponente zadužene su za razvijanje samopoštovanja. Samopoštovanje je vjerovanje u sebe i svoje sposobnosti te osjećaj kontrole nad svojom sudbinom i postupcima. Kognitivne su komponente pak zadužene za formiranje samorazumijevanja i samopoznavanja. U dječjoj dobi djeca se najprije fokusiraju samo na tjelesne karakteristike, zatim samo na sposobnosti (nije važno vozim li bicikl, važno je kako ga znam voziti), a u adolescenciji osoba je napokon spremna integrirati sve segmente poimanja sebe u jednu cjelinu te stvoriti jasan pojam o sebi, *self-concept*.¹⁶

Sam proces razvoja osobnog identiteta i traženja vlastitog smisla dugotrajan je proces u koji spadaju mnogobrojna isprobavanja, neuspjesi, pokušaji i eksperimenti kako bi adolescent mogao izabrati njemu prihvatljive i neprihvatljive sheme ponašanja, stavova i želja.¹⁷ Jedan od glavnih čimbenika za uspješno ostvarenje identiteta proces je individuacije.¹⁸ Individuacija je proces u kojem se adolescent osamostaljuje od roditelja, a istovremeno ostaje u dobrim i brižnim odnosima s njima kritički pristupajući njihovim stavovima u međusobnom razumijevanju i poštivanju. Također, proces individuacije može se primijeniti na odnos između adolescenta i prijatelja. Taj odnos, u usporedbi s odnosom roditelj – adolescent, baziran je na osjećaju pripadnosti nekoj skupini, prihvaćanju različitosti i njihovom uvažavanju.¹⁹ Procesom individuacije adolescent postiže osjećaj nezavisnosti i individualnosti, kao i osjećaj samopoštovanja i samoostvarenja.

¹⁴ Prema: Paolo Gambini, *Traženje identiteta i smisla u adolescenciji*, 2005., str. 339.

¹⁵ Prema: Paolo Gambini, *Traženje identiteta i smisla u adolescenciji*, 2005., str. 339.

¹⁶ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str. 106.

¹⁷ Prema: Nila Kapor – Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str. 105.

¹⁸ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str. 72.

¹⁹ Prema: Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988., str. 79.

2.3. Važnost i vrste intime

Prema Giddensu intimnost je stvar emocionalne komunikacije.²⁰ Ta komunikacija može biti ostvarena s drugima, ali i sa samim sobom. Intimnost je središnja točka i glavna komponenta ostvarivanja trajnih emocionalnih veza, ljubavnih i prijateljskih. Bez intimnosti odnosi se smatraju intenzivnima, ekspresivnima, ali ne i dugoročnima. Kako bi ostvarili intimnost iznimno je važno brinuti se za samorealizaciju, samoispunjenje i oblikovanje osobnog identiteta.²¹ Stoga se može zaključiti da je usmjeravanje adolescenata i dopuštanje da se ostvare kao osobe iznimno važno kako bi se ostvarila intima.

Intima nije usko povezana samo s ljubavnim odnosima već se odnosi i na mnogo segmenata kroz cijeli život. Intima može biti psihološka, tjelesna, duhovna, intelektualna i seksualna.²² Prema Willyju Pausiniju intima je elitni osjećaj i dijeli se sa samo nekolicinom osoba kroz život zbog toga što je potrebno mnogo vremena i truda za njezino ostvarenje. U odgojno obrazovnom procesu je intima važan pojam na koji je potrebno obratiti pozornost jer je ona značajan segment za samoostvarenje pojedinaca, pa tako i adolescenata kojima je glavni cilj pronaći svoj smisao i identitet.

Intima je potreba. U adolescenciji ona predstavlja jednu vrstu osamostaljenja i sazrijevanja. Razvijajući intimnost, osoba stvara čvrste veze s drugom osobom, gradi odnose na sasvim novoj razini koju do sada nije upoznala te postepeno uči. Intimu je potrebno njegovati i nadograđivati kako bi osoba rasla tjelesno, psihički i mentalno. U procesu planiranja budućnosti intima je neizostavan faktor kako bi osoba upotpunila i ostvarila svoje planove. U današnjem postmodernističkom svijetu mladi imaju iznimno veliku potrebu za potvrđivanjem sebe, stoga se okreću Internetu.

Jedan od najvećih problema u razvijanju intime jest ekstima. Ekstima je pojam koji koristi Willy Pausini u svojoj knjizi *Ponovo otkrivanje intime* te ga objašnjava kao odumiranje intimnosti zbog sve većeg razvitka digitalizacije i *mass media* (hrv. masovni mediji).²³ Živimo u vremenu kada je sve vidljivo i dostupno, kada mašta i radoznalost sve više odlaze u drugi plan, a nadire sve ono što je lako i jednostavno dostupno, površno i banalno. To se odnosi na sve aspekte života: od odjeće, druženja, putovanja, međuljudskih odnosa pa sve do svakodnevnih obroka u danu itd. Danas djeca sve ranije počinju koristiti društvene mreže i Internet te im je pristup medijima iznimno olakšan. Zbog toga su stalno okruženi vulgarnim i

²⁰ Prema: Jelena Zlatar, *Anthony Giddens: Značenje i transformacija intimnosti*, 2006., str.

²¹ Prema: Jelena Zlatar, *Anthony Giddens: Značenje i transformacija intimnosti*, 2006., str.

²² Prema: Willy Pausini, *Ponovno otkrivanje intime*, Izdavački centar Rijeka, 2010., str. 30. – 46.

²³ Prema: Willy Pausini, *Ponovno otkrivanje intime*, Izdavački centar Rijeka, 2010., str. 81. – 90.

nasilnim prikazima te od najmlađih dana stvaraju krivu sliku o moralnim i etičkim vrijednostima društva što se odražava na njihovu percepciju. Stoga je iznimno važno da se s djecom i mladima razgovara i potiče ih na kritičko promatranje viđenog te da ih se okruži prikladnom digitalnom okolinom koja ne iskrivljuje realnost.

Will Pausini u svojoj knjizi *Ponovno otkrivanje intime* navodi osam prijedloga za poboljšanje kvalitete intime u osobnom životu. Prvi je prijedlog da se napusti ekstima. Taj je pojam iznimno važan jer intima ni u kojem slučaju ne bi trebala biti podložna masovnim medijima ili nekoj drugoj vrsti javnog izlaganja. Drugi i treći prijedlog odnose se na neplaniranje i planiranje te na pronalazak ravnoteže između realnosti i maštanja kako bi se intima mogla održati i učvrstiti. Četvrti je prijedlog da svaki pojedinac treba razvijati intelektualnu intimu. Autor to poistovjećuje s večerom u kojoj kroz razgovor i diskusije učimo, dijelimo i upotunjujemo se te takva večera zauvijek ostaje u našem pamćenju jer smo doživjeli povezanost s ostatkom društva koje je prisustvovalo večeri. Kao peti prijedlog autor navodi traženje dobre digitalne intime što podrazumijeva dopisivanje i dijeljenje intime s drugima pomoću digitalnih alata poput *Facebooka*, *Messengera*, *Instagrama*, *Snapchata* i sličnih alata. Šesti prijedlog odnosi se na to da je iznimno važno više jačati tjelesnu intimu nego seksualnu. Mnogi bi sveli te dvije vrste intime pod jednu, ali tjelesna je intima više rangirana od seksualne. Pod tjelesnu intimu spadaju ples, meditacija, opuštanje i slični neseksualni činovi, a opet toliko ispunjujući i izražajni. Sedmi je prijedlog iznimno važan i odnosi se na traženje dobre intime sa samim sobom. Opće je poznato da su ljudi skloni ekstremnim ponašanjima te da lako upadnu u ovisnosti i razne fantazije zbog nerealnog pogleda na svijet i društvo oko sebe. Zbog takvih loših scenarija jako je važno da je pojedinac svjestan svoje prošlosti, svojih navika, želja i mogućnosti kako bi mogao stvoriti vlastitu slobodnu i ispunjujuću budućnost. Osmi se prijedlog odnosi na usredotočenost na intimu veze te se isto tako može povezati s planiranjem budućnosti adolescenta.²⁴

²⁴ Prema: Willy Pausini, *Ponovno otkrivanje intime*, Izdavački centar Rijeka, 2010., str. 131. – 134.

2.5. Nastava grafičkih tehnika u srednjoškolskom obrazovnom programu

„Svrha obrazovanja jest postići to da pojedinac želi učiniti ono što mora učiniti.“²⁵

- Howard Gardner, *Disciplinarni um*

Iznimno je važno shvatiti da je u obrazovanju djece i mladih najlakše ostvariti nastavne ishode i ciljeve tako što će se poticati učenike na to da zavole ono što trebaju naučiti i obraditi. Kako bi se to postiglo, iznimno je važno da nastavnik potiče intrinzičnu motivaciju kod učenika. Planiranje budućnosti dugotrajan je proces, zahtijeva mnogo usmjerenja i pomoći odraslih osoba koje su također prolazile kroz to turbulentno razdoblje odlučivanja i planiranja.²⁶ Budući da učenici u tim godinama (15 – 16 godina) već prirodno prolaze kroz razne nedoumice i pitanja vezana uz planiranje vlastite budućnosti, korisno je i zanimljivo da se ta tema uključi u nastavni sadržaj u srednjim školama. Kada im je tema osobna, intimna i bliska, učenici bolje reagiraju na nju te ostvaruju bolje i kvalitetnije rezultate. Poticanjem intrinzične motivacije učenici uče radi sebe upravo zbog toga što im je zanimljivo i zabavno.²⁷ Intrinzična motivacija na nastavnom se satu može potaknuti na način da učenici obrađuju teme koje su usko povezane s njima, poput asocijacija na svoj dom, maštanja o sebi u budućnosti, usporedbe stvarnog i zamišljenog svijeta koji se odnosi isključivo na njih, pri čemu ujedno prolaze kroz proces intenzivnog razmišljanja o sebi.

Također je iznimno važna stavka individualnost učenika. Kada se radi o tako osobnim temama poput planiranja vlastite budućnosti, važno je da svaki pojedinac dođe do izražaja. Najveća greška koju nastavnici rade korištenje je opće primjenjivih nastavnih metoda i strategija koji generaliziraju i jednako pristupaju svim učenicima. Važno je da se svakom učeniku omogući da bude jedinstven i poseban, da se sasluša i uvaži njegovo mišljenje. Zbog toga je dobro imati manji broj učenika u razredu kako bi se nastavnik mogao kvalitetno posvetiti svakome od učenika slušajući ga, razgovarajući s njime te imati priliku za njegovim mentoriranjem. Stoga je važno na nastavi grafičkih tehnika razgovarati i komentirati sa svakim učenikom svaki dio procesa, od pisanja asocijacija, izrade skice pa sve do konačnog otiska kako bi nastavnik bio dio učenikovog razmišljanja. Na taj način se kod učenika potiče razvijanje kritičkog razmišljanja.

²⁵ Prema: Howard Gardner, *Disciplinarni um*, str. 51.

²⁶ Prema: Petra Grbavac, *Važnost socijalne potpore za planiranje budućnosti kod mladih*, 2017., str. 2.

²⁷ Prema: *A Motivational View of Constructivist-informed Teaching*, str. 1857.

Također se očekuje od nastavnika da potiče pozitivne emocije učenika u nastavnom procesu. Poticanjem pozitivnih emocija učenici postaju sretniji te istovremeno produktivniji, brži i koncentriraniji na zadatak. Potvrđeno je da emocije imaju izniman učinak na proces učenja. Nastavnik bi uvijek trebao imati pozitivan pristup, smješkat se, biti smiren i opušten. U suprotnom će se energija nastavnika preslikati na energiju razreda. Njegovanjem pozitivnih emocija kod učenika dobiva se vesela, produktivna i ugodna atmosfera u razredu. Emocionalnu inteligenciju kod učenika trebalo bi njegovati i razvijati osvještavanjem, razumijevanjem i prepoznavanjem vlastitih emocija kako bi učenik mogao samostalno upravljati emocijama.²⁸

Umjetnošću adolescenti razvijaju pozitivan osjećaj identiteta. Prvo, učenici zamišljaju pozitivnu budućnost za sebe, a drugo, razvijaju svoj identitet kao pojedinci koji mogu pridonijeti društvenom i kulturnom životu svoje zajednice. Kada se učenici, a posebno adolescenti, bave umjetnošću, okreću se sebi, svojim razmišljanjima i svojim osjećajima. Na taj način stvaraju pozitivan osjećaj identiteta, samovrednovanja, samouvažavanja te pripadnosti zajednici.²⁹ Upravo zbog tih vrijednosti umjetničke su srednje škole iznimno plodno tlo za uvođenje tema poput planiranja budućnosti. Kroz nastavu grafičkih tehnika, ali i srodnih nastavnih predmeta, u srednjoškolskom obrazovanju korisno je i iznimno važno da se tema učenikove budućnosti i proces planiranja istoga uključi u sam nastavni proces tih nastavnih predmeta kako bi učenici razvili pozitivan stav prema vlastitoj budućnosti te stvorili osjećaj identiteta, pripadnosti i samopoštovanja.

Iz navedenoga proizlazi zaključak da učenik u srednjoj školi prolazi kroz fazu adolescencije u kojoj se oblikuje te postaje svjesniji sebe i svojih želja, oblikuje svoj vlastiti identitet. Upravo zbog toga iznimno je važno da nastavnik prati proces učenikova planiranja vlastite budućnosti i sudjeluje u njemu kako bi ga usmjerio u željenom smjeru.

²⁸ Prema: Daniel Chabot, Michael Chabot, *Emocionalna pedagogija*, Educa, Zagreb, 2005., str. 50 – 90.

²⁹ Prema: *The Arts and Education: New Opportunities for Research*, str. 11

3 EMPIRIJSKI DIO

3.1. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati kako potaknuti učenike na promišljanje o odlukama koje će utjecati na njihovu budućnost, kako osvijestiti njihove mogućnosti slobodnog odabira, želja i prilike za vlastito samoostvarenje te kako ih potaknuti na vizualizaciju bliže ili daljnje budućnosti ovisno o njihovim željama i sposobnostima.

3.2. Uzorak istraživanja

Istraživanje je provedeno u drugom razredu srednje umjetničke škole u Zaboku tijekom nastavnog sata Grafičke tehnike u travnju i svibnju 2021. godine. Na nastavnim satovima bilo je prisutno 7 učenika, od čega 2 dječaka i 5 djevojčica u dobi od 15 do 16 godina.

3.3. Metode i instrumenti istraživanja

Akcijsko istraživanje provedeno je u tri akcijska koraka. U prvom koraku učenici su istraživali svoje želje i mogućnosti vezane za planiranje budućnosti. U drugom koraku izrađivali su vizualni prikaz za otiskivanje na majice, dok je treći korak obuhvaćao evaluaciju i predstavljanje postignutih rezultata. Instrumenti korišteni u ovom diplomskom istraživanju sastojali su se od više segmenata, a to su bilješke učenika i studentice, fotodokumentacije procesa te predevaluacijskog i postevaluacijskog listića. Navedeni listići služili su za prikupljanje informacija o promjeni stajališta učenika prema planiranju vlastite bliske ili daljnje budućnosti prije provedenih nastavnih sati i nakon njih. Oba listića sadržavala su identična pitanja (osam pitanja zatvorenog tipa i pet pitanja otvorenog tipa) zbog lakše i jasnije usporedbe dobivenih rezultata.

Jedan od glavnih instrumenata bili su *Google Meet* i *Microsoft Teams* kao razredni kanali preko kojih se održavala nastava i mjesto gdje su učenici spremali bilješke te likovne radove. Bilo je iznimno važno da učenici spremaju svoje bilješke s prethodnih satova kako bi imali odgovarajući kontinuitet nastavnog i misaonog procesa. Bilješke koje su učenici pisali bile su asocijacije, kraći tekstovi i osobni zapisi koji su nastali kroz uvodne zadatke nastavnih satova.

Fotodokumentacija nastavnog procesa odnosi se na fotografije rješenja učeničkih zadataka koji su se pojavljivali prije izrade likovnog rada ili nakon nje, a to su bile skice, otisci prstiju, fotografije matrica i tako dalje. Taj segment dokumentacije bio je potreban kako bi se uvidio svaki segment nastavnog procesa i rad pojedinog učenika s ciljem potpunijeg i smislenijeg usmjeravanja te savjetovanja učenika.

3.4. Oblici rada i nastavne metode

Pretežiti oblik rada korišten tijekom istraživanja je individualni rad (učenici individualno rade tijekom ispunjavanja predevaluacijskog i postevaluacijskog listića, izrade likovnog zadatka te vođenja osobnih bilješki) dok se u analizi likovnih radova primijenio rad u skupini. Od nastavnih metoda korišten je *brainstorming* (učenici na početku svakog nastavnog sata zapisuju natuknice na određenu riječ ili pitanje), meditacija (meditacija na trećem trosatu), analitičko promatranje (međusobno komentiranje likovnih radova), metoda rasprave (nakon svakog zadatka učenici su vodili argumentirane rasprave sa studenticom) te metoda demonstracije (pokazala se iznimno korisnom i potrebnom u objašnjavanju pojedinih grafičkih načela i zadataki, poput nanošenja boje na matrice).

3.5. Opis tijeka istraživanja

3.5.1. Opis tijeka prvog akcijskog koraka/nastavnog trosata

Nastavni sat počeo je igrom asocijacija. Učenici su trebali voditi vlastiti dnevnik asocijacija na pojam doma te na likovne primjere Henrija Matissea, Vincenta van Gogha, Claudea Moneta i Camillea Pissarra. Ukratko, trebali su opisati sadašnji dom kao idealni te su od tih bilješki i zapisa došli do pojma dominantne emocije. Usporedbom svih bilješki učenici su samostalno odabrali primjere unutrašnjih ambijenata koji predstavljaju njihov idealni dom. Nakon tog zadatka učenici su se upoznali s pojmom jedinstva pojedinca otiskivanjem vlastitog prsta što su potom usporedili sa žigom kao prikazom jedinstvenog znaka u vizualnom smislu. Likovni zadatak sastojao se od više etapa. Prva etapa kreativnog procesa bila je inkubacija u kojoj su učenici od svih bilješki trebali izdvojiti jednu dominantnu emociju koju su trebali vizualizirati pomoću skice. Nekolicina učenika napravila je više od jedne skice nakon čega je slijedila etapa iluminacije u kojoj su učenici uz savjete studentice odabrali najbolju skicu za

izradu matrice od krumpira. Zatim je slijedila faza produkcije u kojoj su učenici izrađivali matrice koje su otiskivali. Nakon svake faze studentica je pojedinačno razgovarala s učenicima te je kontinuirano pratila njihov rad. Na kraju sata učenici su svoje završne otiske postavili na zajednički kanal te je svatko od učenika prezentirao svoju ideju i rekonstruirao vlastiti kreativni proces pomoću studentičinih pitanja. Završetkom ovog nastavnog sata zaključuje se da su učenici izvrsno reagirali na temu te su zadatak izvršili s izvanrednim interesom te raspoloživim tehničkim mogućnostima.

3.5.2. Opis tijeka drugog akcijskog koraka/nastavnog sata

Učenici su bili prisutni u školi zajedno s profesoricom, a studentica se priključila preko *Google Meet* platforme. Dvije su učenice nedostajale te su one likovni zadatak odradile kod kuće. Na samom početku nastavnog sata učenici su se prisjetili što su prošlog tjedna radili na nastavi. Nakon ponavljanja studentica je zadala zadatak učenicima te su trebali izdvojiti pet asocijacija s prošlog nastavnog sata pri čemu je prikazivala pet fotografija ekspresija lica. Učenici su trebali pridružiti određenu asocijaciju jednoj fotografiji. Tako je studentica došla do pojma asocijativnosti komentiranjem i uspoređivanjem njihovih emocija. Nakon uvodnog zadatka učenicima je bilo zadano da u nekoliko minuta napišu tekst o tome kako oni zamišljaju svoju budućnost za deset godina. Kada su učenici napisali tekst, izdvojili su dominantnu emociju iz teksta te su napisali motivirajuću poruku samima sebi, ali deset godina starijima. Nakon tog procesa studentica učenike potiče da se prisjete visokog tiska. Nakon ponavljanja o zakonitostima tehnike visokog tiska studentica najavljuje likovni zadatak. Likovni zadatak bio je da učenici na apstraktan način prikažu dominantnu emociju koja se javila u tekstu te da u prikaz ukomponiraju motivirajuću poruku. Učenici su radili dvije skice: jednu za prvu matricu s grafičkim prikazom, a drugu s tekстом. To je učenicima trebalo služiti za lakše shvaćanje procesa višebojnog tiska s više matrica. Učenici su na svom likovnom radu, odnosno skici trebali koristiti asocijativnost boje kako bi prikazali tu određenu emociju. Učenici su izvrsno obrazložili svoje ideje te su izvršili zadatak. Elokventno i argumentirano svatko od njih obrazložio je svoj rad i prezentirao ga pred ostatkom razreda. Zaključak je da su svi učenici razumjeli zadatak. Za domaću zadaću učenici su trebali izraditi matrice kako bi bili spremni za idući nastavni sat.

3.5.3. Opis tijeka trećeg akcijskog koraka/nastavnog trosata

Na nastavi je nedostajao jedan učenik koji je zadatak izvršio naknadno. Nastavni sat započeo je ponavljanjem toga što su radili na prošlom nastavnom satu te pregledom domaće zadaće koju su učenici trebali napraviti. Pregled matrica trajao je desetak minuta te je studentica svakom učeniku pojedinačno davala sugestije kako da dodatno dovrši i popravi matricu. Nakon individualnih konzultacija studentica provodi kratak zadatak s učenicima kako bi povezali tjelesnost s dominantnom emocijom koju prikazuju na svojim matricama. Učenici su odlično reagirali na zadatak s meditacijom te su svi jasno argumentirali zašto su odabrali određeni dio tijela za određenu emociju. Kada su učenici završili s meditacijom, studentica uvodi učenike u likovni zadatak. Budući da su učenici bili online, otiske nisu mogli raditi na majicama, već su otiskivali na papir te naknadno fotografirali otisak na majici što je prvobitno bilo planirano. Prvo su učenici trebali izraditi šablonu za otiskivanje jer se radilo o višebojnom visokom tisku. Nakon što su učenici vrlo brzo izvršili zadatak, pomoću potpitanja došli su do zaključka kako otisnuti višebojni tisak. Nakon tiskanja učenici su fotografirali svoje otiske te ih poslali u zajednički razredni *Teams* kanal. Svatko od učenika ukratko je ispričao što je bila njegova ideja, s kojim tehničkim problemima se susreo i na koji ih je način riješio. Zaključuje se da su učenici iznimno uživali u procesu te bili jako aktivni i zainteresirani za rad. Iz razgovora s učenicima spoznalo se da su učenici i izvan nastave razmišljali o temama i zadacima koje su radili na nastavnim satovima. Učenici su tijekom tri tjedna provođenja ovakve vrste nastave počeli intenzivnije razmišljati o svojim postupcima, planovima i budućnosti. Ta zainteresiranost može se iščitati iz kvalitete završnih likovnih radova koji su izvedeni vrlo kvalitetno i originalno iako su tehničke mogućnosti učenika kod kuće bile iznimno nezavidne.

3.6. Analiza rezultata istraživanja

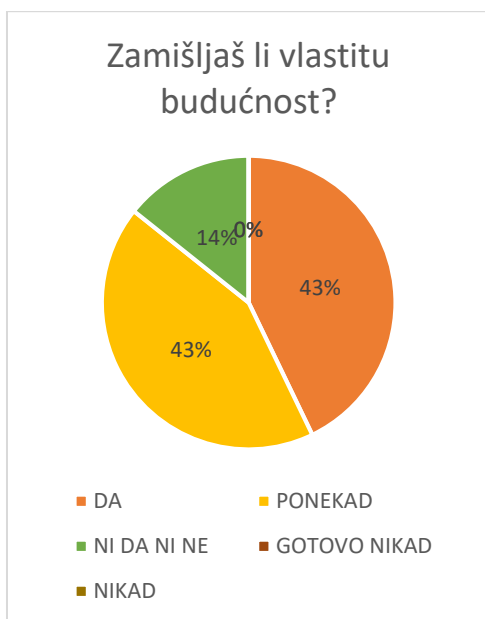
3.6.1. Analiza predevaluacijskog i postevaluacijskog listića

Na početku istraživanja u školi učenici su ispunjavali predevaluacijski listić s pitanjima o vlastitom odnosu prema budućnosti i razmišljanjima o njoj. Na kraju istraživanja učenici su riješili postevaluacijski listić s istim pitanjima te su rezultati sljedeći:

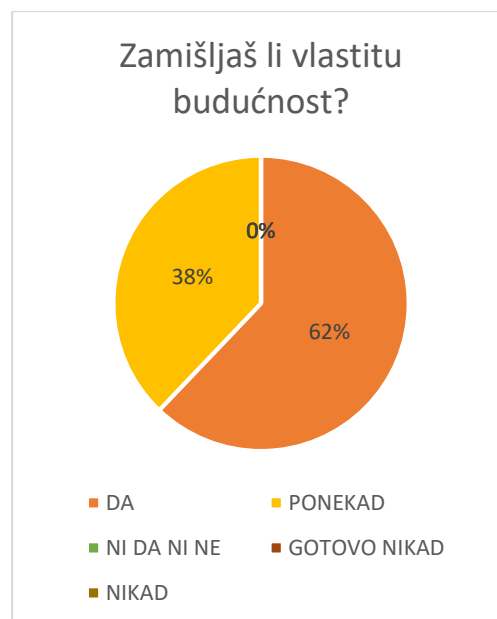
Listić je ispunilo sedmero učenika koji pohađaju srednju umjetničku školu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, smjer Dizajner grafike. Učenici su listić ispunili na sljedeći način:

U predevaluacijskom listiću (slika 1) na pitanje zamišljaju li vlastitu budućnost 0% učenika odgovorilo je NIKAD ili GOTOVO NIKAD, 10% učenika odgovorilo je NI DA NI NE, 50% učenika odgovorilo je PONEKAD, a 40% učenika odgovorilo je da ČESTO razmišlja o svojoj budućnosti.

U postevaluacijskom listiću (slika 2) na pitanje zamišljaju li vlastitu budućnost 0% učenika odgovorilo je NIKAD ili GOTOVO NIKAD, 0% učenika odgovorilo je NI DA NI NE, 71,4% učenika odgovorilo je PONEKAD, a 28,6% učenika odgovorilo je da ČESTO razmišljaju o svojoj budućnosti.

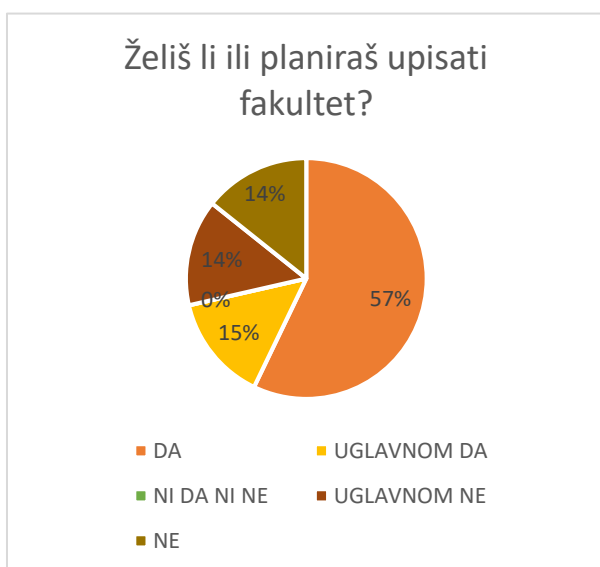
Slika 1. Rezultati predevaluacijskog listića

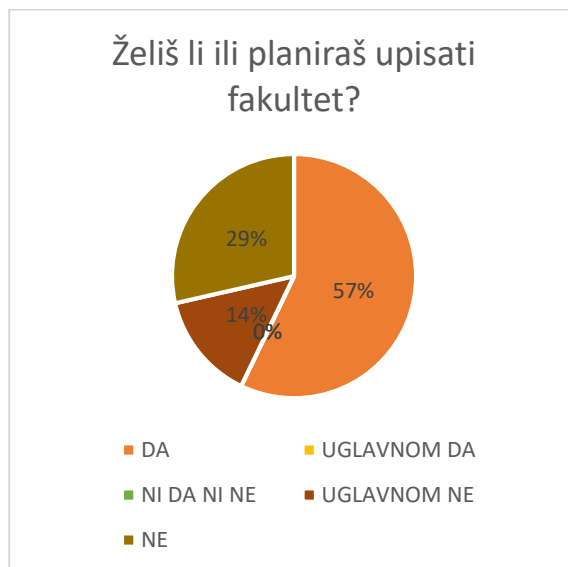
Slika 2. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (slika 3) na pitanje žele li ili planiraju upisati fakultet 14% učenika odgovorilo je NE, 14% učenika odgovorilo je UGLAVNOM NE, 0% učenika NI DA NI NE, 15% učenika odgovorilo je UGLAVNOM DA, dok je 57% učenika odgovorilo DA.

U postevaluacijskom listiću (slika 4) na pitanje žele li ili planiraju upisati fakultet 28,6% učenika odgovorilo je NE, 14,3% učenika odgovorilo je UGLAVNOM NE, 0% učenika NI DA NI NE, 0% učenika odgovorilo je UGLAVNOM DA, dok je 57,1% učenika odgovorilo DA.

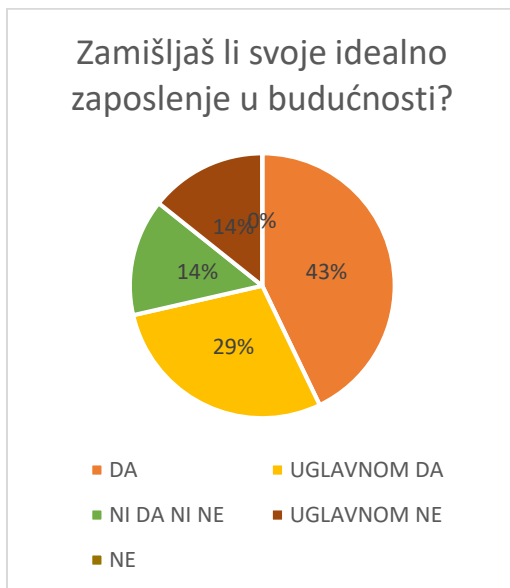
Slika 3. Rezultati predevaluacijskog listića

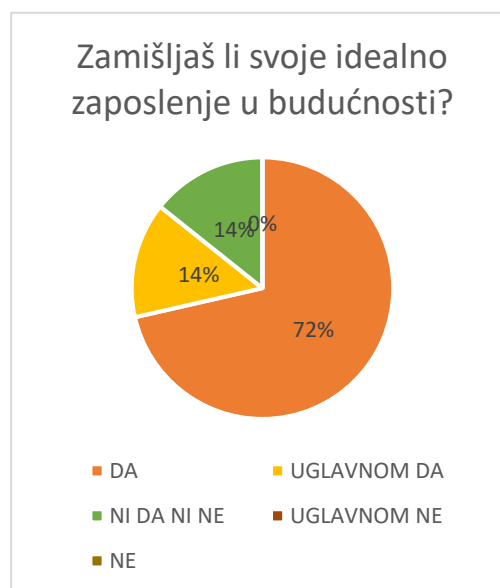
Slika 4. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (slika 5) na pitanje zamišljaju li svoje idealno zaposlenje u budućnosti 0% učenika odgovorilo je NE, 14% učenika odgovorilo je UGLAVNOM NE, 14% učenika NI DA NI NE, 29% učenika odgovorilo je UGLAVNOM DA, dok je 43% učenika odgovorilo DA.

U postevaluacijskom listiću (slika 6) na pitanje zamišljaju li svoje idealno zaposlenje u budućnosti 0% učenika odgovorilo je NE ili UGLAVNOM NE, 14% učenika NI DA NI NE, 14% učenika odgovorilo je UGLAVNOM DA, dok je 72% učenika odgovorilo DA.

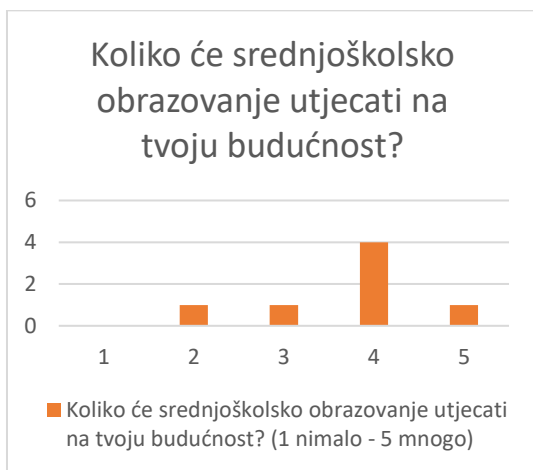
Slika 5. Rezultati predevaluacijskog listića

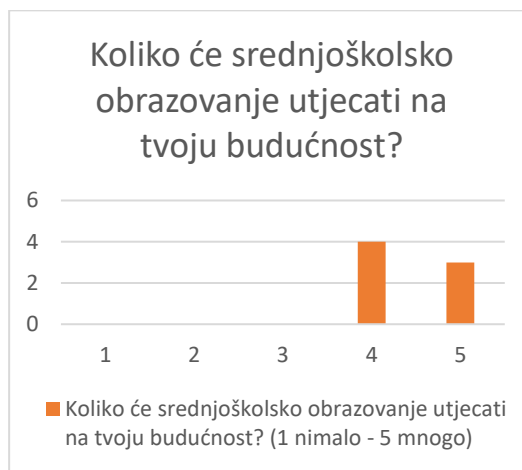
Slika 6. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (slika 7) na pitanje koliko će srednjoškolsko obrazovanje utjecati na njihovu budućnost učenici su se pretežito složili da će ono mnogo utjecati na njihovu budućnost. Četiri učenika označila su broj 4 na skali od 1 do 5 (1 predstavlja VRLO MALO ILI NIMALO, a 5 predstavlja VRLO MNOGO) dok se po jedan učenik izrazio da će srednjoškolsko obrazovanje vrlo mnogo utjecati na njegovu budućnost, da će možda utjecati na njegovu budućnost te da će vrlo malo utjecati na njegovu budućnost (odgovori na skali pod brojevima 2, 3 i 5). Nitko od učenika nije odgovorio s ocjenom 1.

U postevaluacijskom listiću (slika 8) na pitanje koliko će srednjoškolsko obrazovanje utjecati na njihovu budućnost učenici su se pretežito složili da će ono mnogo utjecati na njihovu budućnost. Četiri učenika označila su broj 4, a tri učenika ocjenu 5 na skali od 1 do 5 (1 predstavlja VRLO MALO ILI NIMALO, a 5 predstavlja VRLO MNOGO) dok ocjene 1, 2 i 3 nitko od učenika nije označio.

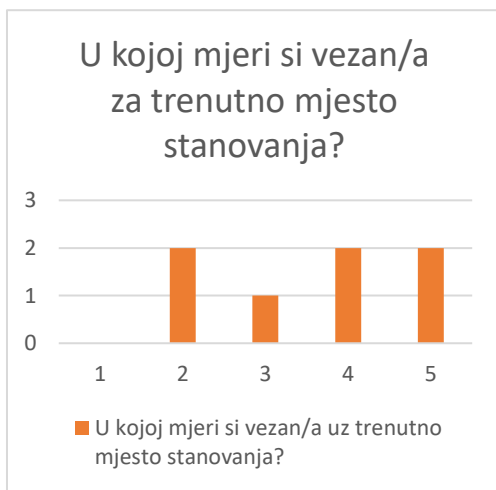
Slika 7. Rezultati predevaluacijskog listića

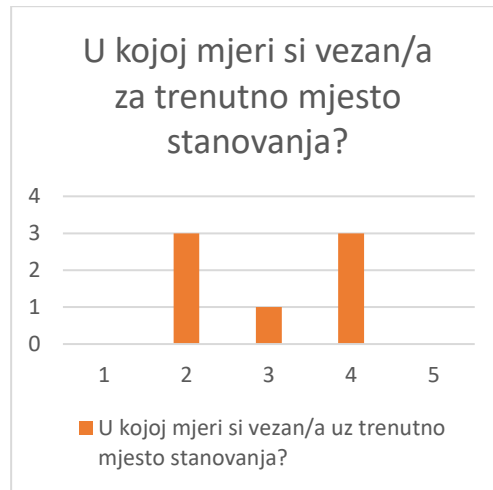
Slika 7. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (slika 9) na pitanje u kojoj su mjeri vezani za trenutno mjesto stanovanja učenici su ispunili sljedeće: na skali od 1 do 5, na kojoj 1 predstavlja VRLO MALO ILI NIMALO, a 5 predstavlja VRLO MNOGO, nitko od učenika nije dao ocjenu 1, dva učenika dala su ocjenu 2, jedan učenik ocjenu 3, dva učenika ocjenu 4 i dva učenika ocjenu 5.

U postevaluacijskom listiću (slika 10) na pitanje u kojoj su mjeri vezani za trenutno mjesto stanovanja učenici su ispunili sljedeće: na skali od 1 do 5, na kojoj 1 predstavlja VRLO MALO ILI NIMALO, a 5 predstavlja VRLO MNOGO, nitko od učenika nije dao ocjenu 1, tri učenika dala su ocjenu 2, jedan učenik ocjenu 3, tri učenika ocjenu 4 i nitko od učenika nije dao ocjenu 5.

Slika 8. Rezultati predevaluacijskog listića

Slika 9. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (slika 11) na pitanje misle li da imaju mogućnosti za izgradnju budućnosti u Hrvatskoj nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja učenici su odgovorili sljedeće: 13% učenika odgovara NE, 13% učenika odlučuje se za opciju UGLAVNOM NE, 25% učenika odabire opciju NI DA NI NE, 37% učenika odlučuje se za opciju UGLAVNOM DA i 12% učenika odabire opciju DA.

U postevaluacijskom listiću (slika 12) na pitanje misle li da imaju mogućnosti za izgradnju budućnosti u Hrvatskoj nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja učenici su odgovorili sljedeće: 14% učenika odgovara NE, 43% učenika odlučuje se za opciju UGLAVNOM NE, 14% učenika odabire opciju NI DA NI NE, 14% učenika odlučuje se za opciju UGLAVNOM DA i 15% učenika odabire opciju DA.

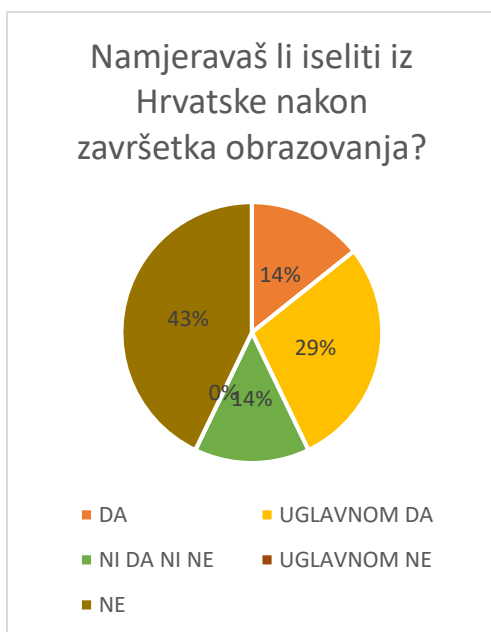
Slika 10. Rezultati predevaluacijskog listića

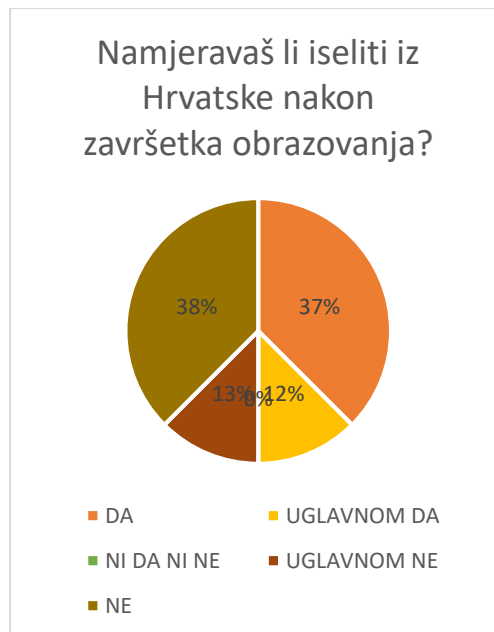
Slika 11. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (slika 13) na pitanje namjeravaju li iseliti iz Hrvatske nakon završetka obrazovanja učenici odgovaraju sljedeće: 43% učenika odgovara NE, 0% učenika odlučilo se za opciju UGLAVNOM NE, 14% učenika odabire opciju NI DA NI NE, 29% učenika odlučuje se za opciju UGLAVNOM DA i 14% učenika odabire opciju DA.

U postevaluacijskom listiću (slika 14) na pitanje namjeravaju li iseliti iz Hrvatske nakon završetka obrazovanja učenici odgovaraju sljedeće: 38% učenika odgovara NE, 13% učenika odlučilo se za opciju UGLAVNOM NE, 0% učenika odabire opciju NI DA NI NE, 12% učenika odlučuje se za opciju UGLAVNOM DA i 37% učenika odabire opciju DA.

Slika 12. Rezultati predevaluacijskog listića

Slika 13. Rezultati postevaluacijskog listića

Razlike u odgovorima učenika u kojima su trebali dopisivati svoje ideje ne razlikuju se mnogo u oba listića. Zaključak je sljedeći:

U predevaluacijskom listiću (tablica 1) na pitanje gdje žele živjeti u budućnosti učenici se pretežito slažu da žele živjeti u Hrvatskoj dok neki odgovaraju da žele živjeti u inozemstvu (SAD i Velika Britanija). Neki učenici nisu odredili mjesto stanovanja te nemaju određeni plan i jedino im je važno da budu sretni tamo gdje jesu. Rijetki učenici sigurni su u svoje želje, a vrlo slični odgovori dani su u postevaluacijskom listiću (tablica 2).

Možda u manjoj kući ili u stanu.	U Hrvatskoj, ne znam gdje.
Izvan Hrvatske.	Izvan Hrvatske.
U kući ili u stanu.	Još nisam odlučila.
Velika Britanija.	Velika Britanija.
Usred ničega.	Usred ničega.
Usred ničega.	Ovdje gdje jesam.
Nigdje blizu.	SAD.

Tablica 1. Rezultati predevaluacijskog listića

Tablica 2. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (tablica 3) na pitanje čime se učenici žele baviti u budućnosti većina odgovora povezana je s umjetničkim područjima poput dizajna, tetoviranja, dramske umjetnosti, arheologijom ili glazbom dok samo nekoliko učenika ne zna. Odgovori su slični odgovorima učenika u postevaluacijskom listiću (tablica 4) iako su malo precizniji.

Tetoviranje ili <i>pirsanje</i> .	Tetoviranje ili <i>pirsanje</i> .
Likovna ili dramska umjetnost.	Likovna ili dramska umjetnost.
-	Grafički dizajn.
Povijest umjetnosti.	Povijest umjetnosti.
Grafički dizajn/ilustracija.	Grafički dizajn.
Arheologija.	Dizajn.
Svirati gitaru / imati CBD farmu.	Grafički dizajn.

Tablica 3. Rezultati predevaluacijskog listića

Tablica 4. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (tablica 5) na pitanje što bi poželjeli budućem sebi učenici su pristupili optimistično te si poželjeli sreću, mir i uspjeh dok se mali broj učenika nije izrazio ili nema komentara, kao i u postevaluacijskom listiću (tablica 6).

Sreća.	Živi sretno i u miru.
Ne znam.	Puno živaca.
Da ne odustanem od svojih ciljeva.	Da se bavim onime što volim.
Sreća.	Sreću i zadovoljstvo.
Nemam komentara.	Mir.
Sve najbolje.	Da budem sretna.
Uspjeh, radost.	Sreću i mir.

Tablica 5. Rezultati predevaluacijskog listića

Tablica 6. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (tablica 7) učenici su trebali navesti barem tri pozitivne strane budućeg života u Hrvatskoj pri čemu je svaki od njih imao različite ideje iako su se neki prijedlozi ponavljali, poput sigurnog okruženja, poznavanja jezika, blizine prijatelja i obitelji te prirode. U postevaluacijskom listiću (tablica 8) učenici pristupaju puno negativnije te većina učenika ne vidi pozitivne strane.

Ne moram učiti novi jezik, obitelj mi je blizu.	Imam posao, mir i kuću/stan.
Viša individualna sigurnost, mogućnost putovanja diljem Europe zbog hrvatskog članstva u EU.	Dobra povezanost s drugim zemljama i relativno čist okoliš.
Imam posao i kuću...	Imam posao, mjesto gdje ću živjeti i mir.
Komfor, stipendija za fakultet, kultura.	Prijateljstva, kultura, dobre mogućnosti za fakultet.
Nemam ih.	Ne vidim ih.
Arheologija, povijest.	Ne znam.
CBD farma, možda neki punk-rock bend, obitelj.	Nemam ih.

Tablica 7. Rezultati predevaluacijskog listića

Tablica 8. Rezultati postevaluacijskog listića

U predevaluacijskom listiću (tablica 9) na pitanje što očekuju od bliže budućnosti svi učenici odgovorili su da žele uspješno završiti školu. Veći je broj onih učenika koji žele upisati i završiti fakultet dok se mali broj učenika želi zaposliti. Zanimljivo je da je učenik/ca koji/a je imao/la iznimno negativan stav prema planovima za budućnost u postevaluacijskom listiću (tablica 10) promijenio/la mišljenje. Također je veći broj učenika napisao očekivanja za fakultet u postevaluacijskom listiću.

Završim srednju, zaposlim se.	Završiti školu, upisati fakultet.
Očekujem da ću upisati željeni fakultet.	Upisati željeni fakultet.
-	-
Upisati željeni fakultet.	Upisati željeni fakultet.
Završiti školu.	Završiti školsku godinu s dobrim ocjenama.
Završiti školu.	Završiti školu, zaposliti se.
Bol, paranoja, strah, ljutnja, insomnija.	Nadam se dobro napisanim ispitima.

Tablica 9. Rezultati predevaluacijskog listića

Tablica 10. Rezultati postevaluacijskog listića

3.6.2. Analiza likovnih radova učenika

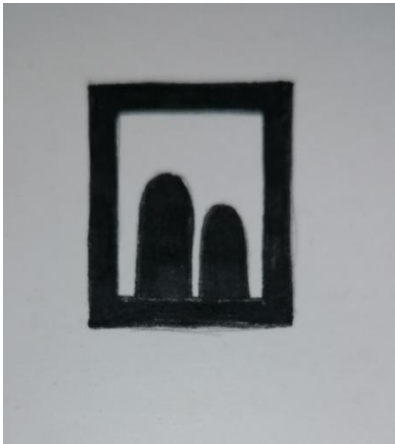
Prvi akcijski korak/nastavni trosat

Učenici su tijekom ovog istraživanja sveukupno izveli dva likovna rada.

Prvi rad bio je žig od krumpir tiska (visokotisna grafička tehnika). Učenici su trebali vizualizirati i izvesti svoj znak koji za njih simbolizira ili ih asocira na pojam „moja budućnost“ koristeći linije i likove na plohi. Učenici su pretežito radili figurativne oblike dok je samo nekolicina učenica zadatku pristupila apstraktno. Može se zaključiti da su svi učenici odabrali motive koji su usko vezani uz umjetničko područje, poput palete s bojom, kistova, boja itd.

Učenica 1

Na slici 25 nalazi se skica za izvedbu matrice. Učenica je sa svojim simbolom željela na reduciran način prikazati svoja očekivanja u budućnosti. Prikazala je okvir slike koji simbolizira umjetnost kojom se želi nastaviti baviti te dvije osobe od kojih je jedna ona, a druga netko koga bi željela upoznati. U izvedbi matrice odlučila je da ne želi prikazati drugu osobu što je vidljivo na slici 26 (otisak), već je prikazala samo sebe. U prezentaciji vlastitog rada učenica je izrazila da bi se voljela više posvetiti samoj sebi. Tako je na kreativan i jedinstven način prikazala svoju ideju.

Slika 14. Skica

Slika 15. Otisak

Učenica 2

Na slici 27 prepoznaje se motiv pištolja za tetoviranje. Učenica je u prezentaciji rada izrazila da bi se jednog dana željela baviti tetoviranjem te je likovima na plohi oblikovala svoj simbol. Zanimljivo je da je učenica iskoristila negativan prostor te je na taj način postigla upotrebu likova na plohi i linija u svom radu.

Slika 16. Otisak

Učenica 3

Na slici 28 prikazana je skica, a na slici 29 otisak žiga. Učenica je kod izrade skice motivu pristupila izrazito šablonski te je uz pomoć studentice u matrici izvela isti motiv, ali pomoću stiliziranih geometrijskih likova na plohi. Također je razdvojila likove te pomoću negativnog prostora dobila linije čime je stvoren ritam.

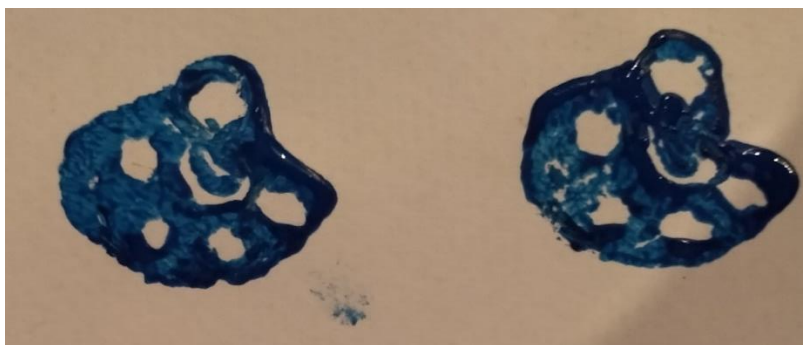
Slika 17. Skica

Slika 18. Otisak

Učenik 4

Na slici 30 nalazi se otisak žiga koji predstavlja paletu s bojama. Učenik je na stiliziran način prikazao motiv koji za njega predstavlja sreću i nadu u budućnost. Ujedno je postigao određeni ritam koristeći se različitim veličinama i oblicima koje je izrezao unutar same površine palete.

Slika 19. Otisak

Učenica 5

Rad prikazan na slikama 31 i 32 prikazuje apstraktan prikaz poteza kista. Učenica je objasnila da je željela ovim simbolom prikazati svoju privrženost bojama, ali i da je upotrijebila ovakav apstraktan prikaz upravo zbog toga što joj je pojam „moja budućnost“ dosta nepoznat.

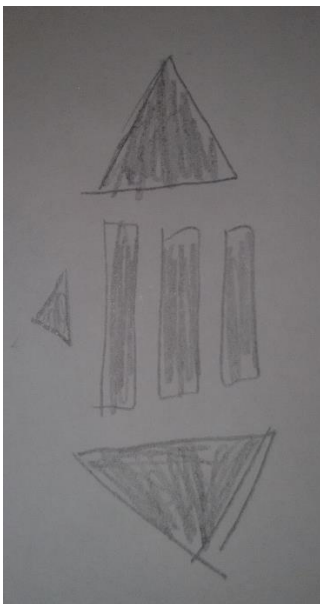
Slika 20. Skica

Slika 21. Otisak

Učenica 6

Na slikama 33 i 34 vidi se rad učenice koja je koristeći geometrijske likove izradila apstraktan prikaz. Učenica je objasnila da je odlučila napraviti svoj žig s geometrijskim oblicima zbog toga što ju to podsjeća na kuću i sigurnost.

Slika 22. Skica

Slika 23. Otisak

Učenik 7

Slika 35 prikazuje otisak učenika koji se također odlučio na prikaz palete s bojama. Zanimljivo je to što učenici nisu znali što drugi rade jer se nastavni sat održavao online. Oba učenika imala su slična objašnjenja svojih radova i slične razloge odabira motiva, a to je želja da se u budućnosti bave umjetnošću. Iako rad prikazuje paletu, vidi se sasvim drugačije rješenje od onog na slici 30. Učenik je odlučio oblike na paleti ostaviti u pozitivu dok je ploha palete u negativu. Obris palete naznačio je linijom.

Slika 24. Otisak

Drugi i treći nastavni trosat

Na iduća dva nastavna trosata učenici su trebali izraditi višebojni visoki tisak. Likovni zadatak bio im je prikazati dominantnu emociju koju su izvukli iz vlastitog teksta o budućnosti kroz apstraktan prikaz koji se nalazio na jednoj matrici te poruku samom sebi, ali deset godina starijem na drugoj. Učenici su otiske preklapali. Prvobitna ideja bila je da učenici svoje otiske otisnu na majice, ali zbog tehničkih nemogućnosti (izvedba nastavnih sati online) učenici su otiskivali na papir te kasnije fotografirali otisak na onom dijelu majice na kojem je trebao biti otisnut.

Učenica 1

Na slici 36 vidi se otisak učenice koja je prikazala emociju zadovoljstva. Učenica je kombinirala plavu i crvenu boju koje je opisala kao boje koje u njoj stvaraju najveće zadovoljstvo jer joj vizualno zajednički odgovaraju. Kombinirala je apstraktnu plavu pozadinu organskog oblika te tekst s porukom „Cijeni se“. Zanimljivo je da je učenica napravila dvije varijante u kojima je pozadinu prikazala zrcalno u odnosu na prvobitni prikaz te se naposljetku odlučila za desni grafički otisak. Opisala je tu emociju najizraženijom u području prsa te je tamo smjestila svoj otisak na majici (slika 37).

Slika 25. Otisak

Slika 26. Otisak smješten na majici

Učenica 2

Učenica je na ovom grafičkom otisku (slika 38 i 39) prikazala emociju sreće. Učenica je odlučila matricu s tekстом smjestiti u pozadinu te preko nje otisnuti matricu zelene boje koja je pomalo transparentna s apstraktnim linijama/krugovima. Poruka samoj sebi glasi: „Bit ćeš sretna“. Učenica se odlučila za komplementarni kontrast crvene i zelene boje zbog toga što ga najviše voli, a otisak na majici smjestila je na područje grudi gdje je emocija sreće najizraženija.

Slika 27. Otisak

Slika 28. Otisak smješten na majici

Učenica 3

Na slikama 40 i 41 vidi se otisak učenice koja je prikazala emociju spokoja. Crvena je pozadina apstraktna te prikazuje linije koje stvaraju neku vrstu spirale, a preko nje otisnuta je poruka plave boje „Šutnja je zlato“. Učenica je tu poruku prokomentirala tako što je izrazila želju za tišinom i rekla kako se osjeća spokojno kada ne čuje ništa osim svog tijela. Otisak na majici odlučila je smjestiti na područje trbuha.

Slika 29. Otisak

Slika 30. Otisak smješten na majici

Učenik 4

Slika 42 i 43 prikazuju otiske učenika koji je odlučio prikazati emociju mira. Odlučio se za plavu i zelenu boju zbog umirujućeg utjecaja na njega. Apstraktan prikaz oblikovao je zelenim mrljama, a poruka koja se nalazi na plavoj matrici glasi: „Budi smiren“. Učenik nije bio zadovoljan svojim radom zbog toga što je imao problem s razlijevanjem tempere, ali na kraju je izvršio zadatak.

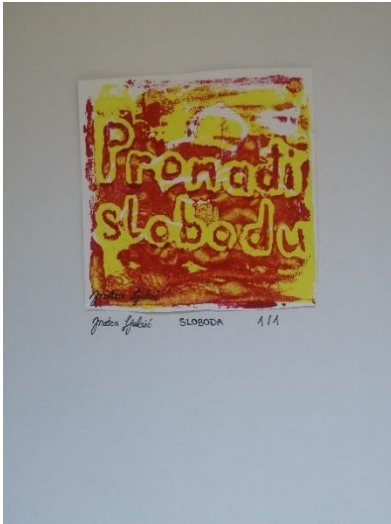
Slika 31. Otisak

Slika 32. Otisak smješten na majici

Učenica 5

Na sljedećim fotografijama (slika 44 i 45) vidi se otisak učenice s prikazom slobode kao dominantne emocije. Učenica je kombinirala crvenu i žutu boju zbog njihove razigrane i vesele prirode što je usporedila sa slobodom. Sebi je napisala poruku: „Pronađi slobodu“. Otisak je smjestila na grudi gdje je rekla da je tamo emocija najsnažnija.

Slika 33. Otisak

Slika 34. Otisak smješten na majici

Učenica 6

Na slikama 46 i 47 vidi se otisak učenice koja je za emociju odabrala mir. Apstraktni prikaz žute je boje te prikazuje valovite linije, a poruka sebi glasi: „Živi sretno“. Pogađajući emocije, većina učenika u razredu mislila je da se radi o sreći zbog natpisa, ali učenica je objasnila da mir može ostvariti samo ako je sretna. Valovite linije za učenicu predstavljaju vodu koja je simbol mira. Otisak na majici smjestila je na stražnju stranu vrata jer je na tom dijelu tijela emocija najizraženija.

Slika 35. Otisak

Slika 36. Otisak smješten na majici

Učenik 7

Slike 48 i 49 prikazuju grafički otisak učenika koji je prikazao emociju sreće. Upotrijebio je crvenu i žutu boju zbog njihove vesele karakteristike. Apstraktni prikaz žute je boje te služi kao nepravilan okvir koji okružuje natpis crvene boje koji glasi: „Bravo Vito – dobar si“. Učenik je objasnio da je taj natpis odabrao zbog toga da se jednog dana može utješiti kada stvari pođu po zlu.

Slika 37. Otisak

Slika 38. Otisak smješten na majici

3.7. Rasprava

Na kraju ovog istraživanja sa svim prikupljenim podacima (listići, likovni radovi i bilješke učenika te studentice) može se zaključiti da su učenici na nesvjestan način potaknuti da intenzivnije razmišljaju o svojoj budućnosti i načinu na koji oni mogu utjecati na nju. Usporedivši rezultate predevaluacijskog i postevaluacijskog listića, primjećuje se pomak u razmišljanju i stavovima učenika prema vlastitoj budućnosti.

Učenici su u većoj mjeri počeli razmišljati o vlastitoj budućnosti. Svi su dali pozitivan odgovor na pitanje razmišljaju li o budućnosti u postevaluacijskom listiću što potvrđuje da su nastavne metode provedene kroz nastavne satove ispunile cilj, da se potakne učenike na aktivno promišljanje o vlastitoj budućnosti.

Kada se radi o upisu na fakultet, primjećuje se da su učenici nakon provedenog istraživanja postali svjesniji svojih želja oko upisa na fakultet, stoga je prisutan manji postotak odgovora poput UGLAVNOM DA ili UGLAVNOM NE (samo 14% učenika odgovorilo je UGLAVNOM NE) dok su ostali odgovorili DA ili NE. To potvrđuje činjenicu da su učenici postali svjesniji svojih želja oko upisa na željeni fakultet ili želje da krenu u svijet zaposlenja nakon završetka srednje škole.

Najveći pomak primjećuje se u odgovoru na pitanje zamišljaju li svoje idealno zaposlenje u budućnosti pri čemu je veliki postotak učenika odgovorio pozitivno u postevaluacijskom listiću (72% učenika odabralo je opciju DA) dok je taj postotak u predevaluacijskom listiću bio znatno manji (samo 43% učenika). Usporedimo ove rezultate s likovnim radovima učenika s prvog trosata. Učenici su na žigovima pretežito prikazivali motive koji se odnose na njihovo idealno zaposlenje u budućnosti. Samo je jedna učenica radila motiv koji se ne odnosi na profesiju ili zvanje dok su ostali učenici koristili motive koji ponajprije opisuju njihove želje za budućim i idealnim zaposlenjem ili profesijom (npr. paleta boja, kist, potez kista, pištolj za tetoviranje itd.). Ove rezultate možemo usporediti i s pitanjem koliko će srednjoškolsko obrazovanje utjecati na njihovu budućnost u čijim se odgovorima vidi pomak u razmišljanju učenika prije i nakon istraživanja. U predevaluacijskom listiću pojedini su učenici (njih dvoje) procijenili da će navedeno možda ili nimalo utjecati na njihovu budućnost dok su ti isti učenici u postevaluacijskom listiću dali ocjene 4 i 5 što znači da će srednjoškolsko obrazovanje puno ili u potpunosti utjecati na njihovu budućnost.

Zanimljivo je da se kod učenika stvorio osjećaj samostalnosti i neovisnosti što se može primijetiti usporede li se odgovori učenika na pitanje u kolikoj mjeri su vezani za trenutno mjesto stanovanja. U predevaluacijskom listiću veći je broj učenika bio povezaniji s trenutnim mjestom stanovanja nego što je to u postevaluacijskom listiću. Naime, nitko od učenika nije dao ocjenu 5 u postevaluacijskom listiću što nije bio slučaj u predevaluacijskom listiću (dva su učenika dala ocjenu 5).

Učenici su također razvili jasniju sliku i jasnije stavove na pitanja misle li da imaju mogućnost izgradnje budućnosti u Hrvatskoj nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja i namjeravaju li iseliti nakon završetka obrazovanja. Primjećuje se da u postevaluacijskom listiću učenici mogu jasnije odrediti konkretne odgovore poput DA i NE dok je manji broj onih učenika koji se ne mogu izjasniti ili nisu sigurni. Također je zanimljivo to da su učenici imali pozitivniji stav o mogućnostima izgradnje budućnosti u Hrvatskoj prije provođenja istraživanja nego što je to bilo nakon provedenog istraživanja u razredu.

Kada se radi o otvorenim pitanjima, ne pronalaze se velike razlike u odgovorima učenika u predevaluacijskom i postevaluacijskom listiću. Odgovori učenika u većini su slučajeva isti ili su poprilično slični onima u predevaluacijskom listiću.

Na kraju ovog istraživanja zaključuje se da je uvođenje tematike vlastite budućnosti korisno za poticanje učenika na aktivnije i intenzivnije razmišljanje te formiranje svojih stavova o vlastitoj budućnosti. Kroz prikupljene rezultate, likovne radove učenika i razgovore s učenicima može se zaključiti da su učenici stvorili jasniju viziju toga što žele za sebe u budućnosti, gdje se zamišljaju i što trebaju učiniti da se njihova idealna budućnost ostvari. Također se kroz tako osobnu i intimnu temu stvara čvršća veza između nastavnika i učenika te se stvara određeno poštovanje i povjerenje s obiju strana. Nastavnik je u mogućnosti bolje upoznati učenika te ga u budućnosti može usmjeravati tako da zajedno s učenikom radi na realizaciji njegovih planova, a učenik će se lakše povjeriti nastavniku jer mu je mnogo lakše izraziti svoje osjećaje i planove za budućnost.

Ovo istraživanje dalo je zadovoljavajuće rezultate na sva istraživačka pitanja, a ona obuhvaćaju: kako potaknuti učenike na promišljanje o svojim odlukama koje će utjecati na njihovu budućnost, osvještavanje mogućnosti slobodnog odabira želja i prilika u samoostvarenju učenika te kako učenike potaknuti na vizualizaciju bliže ili daljnje budućnosti ovisno o njihovim željama i sposobnostima.

4 ZAKLJUČAK

Provedeno diplomsko istraživanje pokazalo je da je planiranje budućnosti kod učenika srednjoškolskog uzrasta iznimno važno kako bi oni mogli samostalno razumjeti nedoumice koje svakodnevno proživljavaju. Potvrđeno je da je manja grupa učenika, s kojima se intenzivno radilo tri tjedna po tri nastavna sata, nakon provedenog istraživanja imala jasniju sliku o tome što ju zanima i čime se želi baviti u budućnosti. Poticanjem intrinzične motivacije te slušanjem njihovih ideja i stavova učenike se usmjerilo prema razvijanju kritičkog stava, empatije i jasnijih mogućnosti za njih same. Na kraju provedenog istraživanja pokazalo se da su učenici ne samo svjesniji svojih planova za budućnost već su postali optimističniji i općenito sretniji kada razgovaraju o toj temi.

Budući da je istraživanje provedeno u online okruženju, bilo bi korisno ovakvu vrstu nastave održati uživo s učenicima u školskom okruženju. Zbog kompleksnosti teme i grafičke tehnike linoreza (u ovom slučaju online nastave kartontiska) bitno je uživo raditi s učenicima kako bi kvalitetno i pravilno naučili i savladali medij visokog tiska (otiskivanje pomoću preše, rezanje matrice za nožićima za linorez i slično.).

Istraživanje je naposljetku pokazalo pozitivne rezultate zbog motiviranosti učenika za rad, dobrog odabira metoda i strategija te likovnog zadatka koji je bio učenicima iznimno zanimljiv zbog teme koja je za njih itekako aktualna. Manjkavost se očitovala u nedostatku tehničkih mogućnosti te malom broju učenika za izvedbu kvalitetnijih otisaka. Rješenje bi bila bolja organizacija i pripremljenost škole te planiranje pomoću kojeg bi se mogli preduhitriti problemi ovakvog tipa.

5 LITERATURA

1. Marjan Ninčević, *Izgradnja adolescentskog identiteta u današnje vrijeme*, Nadbiskupsko sjemenište «Zmajević», Zadar, 2009.
2. Nila Kapor - Stanulović, *Na putu ka odraslosti*, Biblioteka Saznanja, Beograd, 1988.
3. Paolo Gambini, *Traženje identiteta i smisla u adolescenciji*, Università Pontificia Salesiana, Rim, Italija, 2005.
4. Willy Pausini, *Ponovno otkrivanje intime*, Izdavački centar Rijeka, 2010.
5. Jelena Zlatar, *Anthony Giddens: Značenje i transformacija intimnosti*, 2006.
6. Howard Gardner, *Disciplinarni um*, Zagreb, Educa, 2005.
7. Petra Grbavac, *Važnost socijalne potpore za planiranje budućnosti kod mladih*, diplomski rad, Filozofski fakultet, Split, 2017.,
8. David Palmer, *A Motivational View of Constructivist-informed Teaching*, International Journal of Science Education Vol. 27, No. 15, 16 December 2005, str. 1853–1881
9. Gerald E. Sroufe, *The Arts and Education: New Opportunities for Research*, Arts Education Partnership, Washington, SAD, 2004.
10. Daniel Chabot, Michel Chabot, *Emocionalna pedagogija*, Zagreb, Educa, 2009.
11. Vlasta Ilišin, Vedrana Spajić Vrkaš, *Mladi u suvremenom društvu*, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2018.
12. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Adolescencija>

6 PRILOZI

6.1. Priprema za 1. nastavni trosat – online

Ime i prezime studenta: Veronika Koprivnjak

Škola: Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, Zabok

Razredni odjel: 2. Dg

Školska godina: 2020./2021.

Dan izvedbe: 19. travnja 2021.

Priprema za nastavni sat:

Vizualizacija osobne budućnosti učenika kroz izradu visokog
tiska

Iz nastavne teme: Ručno otiskivanje i oprema tiska

Tip sata: Obrada novog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI

(znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Potaknuti učenike da izradom žiga tehnikom krumpir tiska vizualiziraju vlastitu budućnost.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

Prikazati vizualizaciju svoje budućnosti na likovnom radu.

Primijeniti znanje visokog tiska kod izrade grafičke matrice.

Staviti u odnos želje i mogućnosti vezane uz vlastito planiranje budućnosti.

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 9 min. 2. Fokusirano istraživanje 15 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 100 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.
Likovno područje:	2D
Nastavna tema:	Ručno otiskivanje i oprema tiska
Međupredmetna tema:	Osobni i socijalni razvoj osr C.5.4. Analizira vrijednosti svog kulturnog nasljeđa u odnosu na multikulturalni svijet. osr C.4.4. Opisuje i prihvaća vlastiti kulturni i nacionalni identitet u odnosu na druge kulture.
Ključni pojmovi:	Žig, visoki tisak
Likovni elementi:	Crta

Elementi gradnje likovne sintakse:	Dominacija
Likovni motiv:	„Moja budućnost“ prikazana pomoću žiga
Likovni problem:	Kontrastima crte i plohe postići jedinstvo.
Likovno tehnička sredstva:	Nožići za linorez, krumpir, papir, olovka, rapidograf, tuš
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	<p>Vincent van Gogh, <i>Polje žita s čempresima</i>, 1889., ulje na platnu, 73 × 93,4 cm, Metropolitan, New York</p> <p>Henri Matisse, <i>Les toits de Collioure</i>, 1905., ulje na platnu, Rusija</p> <p>Henri Matisse, <i>A Glimpse of Notre-Dame in the Late Afternoon</i>, 1902., ulje na platnu, New York</p> <p>Claude Monet, <i>Impresija, izlazak sunca</i>, 1872., ulje na platnu, 48 x 63 cm, Musee Marmottan, Pariz</p> <p>Camille Pissarro, <i>Bulevar Montmartre</i>, 1897., ulje na platnu, 173 × 92 cm, Muzej Ermitaž, Petrograd</p>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualni rad</p> <p>psihološki oblik rada: po izmišljanju</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	<ul style="list-style-type: none"> - <i>brainstorming</i>, planirana igra, analitičko promatranje - metoda razgovora.
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	<i>Powerpoint</i> prezentacija, ploča, kreda, računalo
Korelacija:	<p>Grafički dizajn – vrste grafičkog tiska</p> <p>Povijest likovne umjetnosti</p>
Literatura:	<p>a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja):</p> <p>1. Carmen Bačura Potočić, <i>Grafičke tehnike</i>, Školska knjiga, 2014.</p>
	<p>b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka):</p> <p>1. Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije</p> <p>2. Kurikulum međupredmetne teme za osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole</p> <p>3. Nastavni planovi i okvirni programi za srednje umjetničke škole likovne i primijenjene umjetnosti i dizajna (grafički dizajn)</p> <p>4. http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/</p>

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i organizira situacije učenja prikladne predmetu, kao i učeničke aktivnosti relevantne za usvajanje znanja i vještina.)

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>9 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<p><i>Predstavljanje učenicima.</i></p> <p>Studentica: „Dobar dan, razrede. Ja sam Veronika Koprivnjak, studentica Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu te ću vam danas održati sat grafičkih tehnika u kojem ćemo se baviti visokim tiskom.</p> <p><i>Kao uvod u ono čime ćemo se danas baviti na brzinu napišite pet asocijacija na riječ DOM u vaše mape na google disku koji vidite na prezentaciji. Napravite word dokument. Za ovo imate jednu minutu. Sačuvajte sve bilješke koje radite jer ćemo se kasnije njima koristiti.“</i></p>	<p>Učenici upoznaju studenticu.</p> <p>Učenici zapisuju i razmišljaju o asocijacijama na riječ dom.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- individualni rad</p>	<p>- <i>brainstorming</i></p>	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<p>Studentica: „Sada prelazimo na idući zadatak. Odlistajte dokument prema dolje. Zapišite asocijacije za svaku pojedinu reprodukciju koju ću vam sada pokazati.“</p> <p>Studentica pokazuje fotografije.</p> <p>Studentica: „Možete zatvoriti i ovaj dokument za sada.“</p> <p>Studentica: „Sada prelazimo na novi zadatak. Ovaj zadatak možete pisati u natuknicama zbog preglednosti. Zapišite u word dokument kakav dom imate sada, kako izgleda, kako se u njemu osjećate i slično.</p> <p><i>Kada ste to napravili, zapišite isto to za vaš idealan dom kakav biste vi željeli imati jednog dana.“</i></p>	<p>Učenici promatraju, razmišljaju i pišu asocijacije koje im se pojavljuju gledajući reprodukcije na slajdu.</p>	<p>- individualni rad</p> <p>- rad u skupini</p>	<p>- <i>brainstorming</i></p> <p>- planiranje</p> <p>- razgovor</p>	<p>- <i>powerpoint</i> prezentacija</p> <p>- ilustrativni primjeri ploča, računalo, LCD projektor</p>

	<p>Kada učenici završe s opisom svog i idealnog doma, studentica provodi analizu s učenicima.</p> <p>Studentica: <i>„Kada ste gotovi s ovim zadatkom, pročitajte sve bilješke s vašim asocijacijama te usporedite asocijacije fotografija s asocijacijama na riječ dom te opisom vašeg idealnog doma. Pronalazite li nešto zajedničko? Koja fotografija najbolje opisuje vaš idealni dom?“</i></p>	<p>Učenici uspoređuju dom kakav imaju sada te svoj idealni, zamišljeni dom kakav bi željeli imati u budućnosti.</p> <p>Učenici uspoređuju asocijacije iz prethodnih zadataka te dolaze do zaključka koja reprodukcija najviše odgovara njihovom idealnom domu.</p>			
--	--	--	--	--	--

<p><u>2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE</u></p> <p>2.1.....</p> <p>15 min.</p>	<p>Učenici će dobiti nekoliko minuta da na internetu sami pronađu ambijent, sve ono što bi označilo dom u kojem se oni mogu zamisliti u budućnosti.</p> <p>Studentica: „Sada kada ste jasno odredili što za vas predstavlja pojam idealnog doma, idite na internet i probajte u dvije minute naći jednu fotografiju ambijenta koji bi za vas predstavljao oličenje tog idealnog doma.”</p> <p>Studentica zaključuje:</p> <p>Studentica: „Pomoću ovih zadataka istražili ste pojam doma povezujući dominantne asocijacije. Tako se i u likovnoj umjetnosti koristi dominacija kada umjetnik nešto želi istaknuti ili naglasiti. Dominacija se može prikazati upotrebom različite vrste, oblika, veličine i tako dalje te ona označava prevlast, premoć, ono što se ističe prema ostalom.”</p> <p>Studentica na ploču zapisuje pojam dominacija.</p> <p>Studentica: „Sada ćemo vidjeti što dominira u sljedećem primjeru. Molim da obojite svoj prst crnom temperom te probajte otisnuti svoj prst na papir. Što dominira na tim otiscima?</p> <p>Znate li što je daktiloskopija i tko je njezin izumitelj?</p> <p>Ivan Vučetić bio je znanstvenik koji je otkrio otisak prsta i njegovu unikatnost. S 26 godina odselio se u Argentinu te se zaposlio u policijskoj upravi u La Plati. Prvi je koji se počeo baviti proučavanjem papilarnih linija na prstima. Jedan je od začetnika forenzičkih</p>	<p>Učenici odabiru jednu fotografiju na internetu koja označava njihov idealan dom.</p> <p>Učenici se upoznaju s pojmom dominacija te prate vlastiti misaoni proces.</p>	<p>- rad u skupini</p> <p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p> <p>- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima</p> <p>- istraživanje usmeno izlaganje</p> <p>- Istraživačka Igra</p>	<p>- <i>powerpoint</i> prezentacija</p> <p>- ilustrativni primjeri</p> <p>- ploča</p>
---	---	--	--	--	---

	<p><i>istraživanja u Južnoj Americi te prvi koji je uspio razotkriti i razriješiti slučaj ubojstva pomoću otisaka prstiju.</i></p> <p><i>Sada fotografirajte svoje otiske te postavite u zajednički kanal da zajedno prokomentiramo. Ako pažljivo pogledate, nijedan otisak prsta nije isti, svaki je poseban i jedinstven, odgovara samo vama. Svaki od vas je jedinka za sebe, ima svoje fizičke i psihičke osobine koji odgovaraju samo vama.”</i></p>	<p>Učenici prate izlaganje studentice o Ivanu Vučetiću te na kraju sami izrađuju svoj otisak prsta.</p>			
--	---	---	--	--	--

		Učenici proučavaju otiske prstiju svojih kolega te zaključuju da je svaki otisak individualan i jedinstven.			
2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija	<p>Studentica s učenicima istražuje pojam žiga te ih uvodi u temu visokog tiska.</p> <p>Studentica: „<i>Stoga zaključujemo da je svaki otisak prsta jedinstven. U dizajnu i likovnoj umjetnosti jedinstveni znak naziva se žig. Može li mi netko svojim riječima opisati što je žig? Jeste li se već ranije susreli s nekom vrstom žiga? Za što služe? Žig je vrsta simbola kojim se vlasniku osigurava zaštita autorskog prava. Žig mora biti jedinstven, jednostavan znak kojim se označava vaše vlasništvo. Žigovi se prvenstveno koriste u marketingu kako bi se zaštitio određeni proizvod od plagiranja i kopiranja. Zna li kako izgledaju žigovi? Može li mi netko opisati kako funkcionira žig? Kako se on aplicira na dokumente?</i></p> <p><i>Žig funkcionira po principu visokog tiska. Vjerujem da ste već od prije upoznati s</i></p>	Učenici pojašnjavaju pojam žiga te ga uz pomoć studentice otkrivaju.	<ul style="list-style-type: none"> - individualni rad - rad u skupini 	<ul style="list-style-type: none"> - rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - razgovor - usmeno izlaganje - rad sa udžbenikom 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>powerpoint</i> prezentacija - udžbenik - fotografija

	<p><i>linorezom kao tehnikom. Može li mi netko objasniti kako se linorez otiskuje? Koji je princip visokog tiska? Visoki tisak funkcionira tako da se ono što je na matrici izbočeno, zrcalno pretisne na podlogu.”</i></p>	<p>Učenici se prisjećaju pojma viskog tiska te ponavljaju princip otiskivanja.</p> <p>Učenici povezuju princip žiga s principom visokog tiska.</p>			
<p>2.3. Najava zadatka</p>	<p><i>Studentica: „Vaš današnji zadatak izrada je vašeg vlastitog žiga. Žig treba predstavljati pojam „moja budućnost“ izražen pomoću simbola.</i></p> <p><i>Prvo trebate napraviti skicu. Za to imate od 7 do 8 minuta.</i></p> <p><i>Nakon što učenici izrade skice na temelju zapisanih asocijacija, komentiraju ih sa</i></p>	<p>Učenici planiraju izradu likovnog zadatka te prate upute studentice.</p> <p>Učenici prikupljaju asocijacije iz prethodnih zadataka.</p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p> <p>- usmeno izlaganje</p>	<p>- <i>powerpoint</i> prezentacija</p>

	<p><i>studenticom i po potrebi dorađuju s ciljem što originalnijeg likovnog izraza.</i></p> <p><i>Zatim se dogovaraju kako će skicu prenijeti na matricu (krumpir): prerežite krumpir na pola te na njegovom presjeku precrtajte vašu skicu zrcalno na podlogu. Žig može biti bilo kakvog oblika, ali ne smije biti veći od 5 x 5 cm. Žig ćete izrađivati u tehnici krumpir tiska. Krumpir tisk služiti kao zamjena za tehniku visokog tiska što znači da sve bjeline trebate izrezati kako bi izbočeni dijelovi krumpira bili u pozitivu..“</i></p>				
<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1 min</p>	<p>Studentica potiče učenike da ponove likovni zadatak.</p> <p>Studentica: „Može li mi netko ponoviti današnji likovni zadatak?“</p>	Učenici ponavljaju likovni zadatak.	- rad u skupini	- razgovor	

<p>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</p> <p>100 min</p>	<p>Studentica povremeno provjerava učenike te im pomaže i daje savjete vezane uz izradu likovnog zadatka.</p>	<p>Učenici prikupljaju informacije i provjeravaju svoje bilješke.</p> <p>Učenici izrađuju skicu za žig.</p> <p>Učenici prenose skicu na matricu u zrcalnom odnosu prostoručno.</p> <p>Učenici rezbare matricu.</p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- demonstracija</p> <p>- razgovor</p> <p>- praktičan rad</p> <p>- kombiniranje</p> <p>- građenje</p> <p>- rezbarenje</p>	<p>linorez, nožići za linorez, papir, indigo, olovke, markeri</p>
<p>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</p> <p>10min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>Studentica priprema učenike za vrednovanje.</p> <p>Studentica: „Sada ćete otisnuti vaše žigove na jedan papir. Premažite matricu, u ovom slučaju krumpir s temperom, te ga jednostavno pritisnite na podlogu. Kada to napravite, fotografirajte žig te ga postavite u zajednički kanal.“</p>	<p>Učenici završavaju s radom te otiskuju svoje žigove na papir pomoću tempere.</p> <p>Učenici fotografiraju otiske te fotografije postavljaju u online kanal.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	

5.2. Ponavljanje	<p>Studentica: „<i>Može li mi netko ponoviti što je bio naš današnji likovni zadatak?</i>“</p> <p>Studentica: „<i>Sada će svatko od vas ukratko opisati koja je bila njegova ideja u izradi žiga. Možemo krenuti od osobe čiji se žig nalazi prvi po redu.</i>“</p>	<p>Učenici ponavljaju što su radili na satu grafičkih tehnika te se prisjećaju nastavnog procesa.</p> <p>Učenici se pripremaju na prezentaciju svog likovnog rada.</p>	- rad u skupini	- razgovor	- papir - tinta za žig
5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<p>Studentica koordinira i potpitanjima vodi učenika da prezentira svoj rad.</p> <p>Moguća pitanja: Mogu li ostali učenici zaključiti o kojoj se emociji radi? Koju emociju si prikazao/la na žigu? Kako si na likovnom radu postigao/la dominaciju? Što predstavlja tvoj grafički znak na radu? Kako je ta emocija povezana s odnosom prema budućnosti?</p> <p>Studentica: „<i>Nadam se da vas je ovaj zadatak potaknuo na intenzivnije razmišljanje o vašoj budućnosti.</i>“</p> <p>Studentica završava sat.</p>	<p>Učenici analitički promatraju tuđe radove te ih vrednuju.</p> <p>Svaki učenik objašnjava ideju svog rada.</p> <p>Učenik argumentira svoju odluku prikazivanjem određenog motiva na likovnom radu.</p>	- rad u skupini	- analitičko promatranje - razgovor - vrednovanje	

--	--	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Vizualizacija osobne budućnosti učenika kroz izradu visokog tiska.

Ključni pojmovi: Žig, visoki tisak

Likovno-umjetničko djelo:

Vincent van Gogh, *Polje žita s čempresima*, 1889., ulje na platnu, 73 × 93,4 cm, Metropolitan, New York

Henri Matisse, *Les toits de Collioure*, 1905., ulje na platnu, Rusija

Henri Matisse, *A Glimpse of Notre-Dame in the Late Afternoon*, 1902., ulje na platnu, New York

Claude Monet, *Impresija, izlazak sunca*, 1872., ulje na platnu, 48 x 63 cm, Musee Marmottan, Pariz

Camille Pissarro, *Bulevar Montmartre*, 1897., ulje na platnu, 173 × 92 cm, Muzej Ermitaž, Petrograd

6.2. Priprema za 2. nastavni trosat – online

Ime i prezime studenta: Veronika Koprivnjak

Škola: Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, Zabok

Razredni odjel: 2. Dg

Školska godina: 2020./2021.

Dan izvedbe: 3. svibnja 2021.

Priprema za nastavni sat:

**Izrada skice za višebojni karton tisak poruke sebi u
budućnosti**

**Iz nastavne teme: Priprema crteža za izvedbu višebojnog linoreza
preklapanjem**

**Tip sata: kombinirani (ponavljanje i obrada novog nastavnog
sadržaja)**

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI

(znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Potaknuti učenike da prikažu vizualizaciju i tekstualnu poruku sebi u budućnosti pomoću karton tiska u boji.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

Prepoznati dominantnu emociju iz napisanog teksta.

Objasniti značenje vizualizacije na likovnom radu u odnosu na svoje asocijacije.

Primijeniti znanje dubokog tiska na izradi matrice.

Povezati dvije matrice kartona u cjelinu.

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 2 min. 2. Fokusrano istraživanje 10 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj itd. 117 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 5 min.
Likovno područje:	2D
Nastavna tema:	Priprema crteža za izvedbu višebojnog linoreza preklapanjem
Međupredmetna tema:	osr C.4.4. Opisuje i prihvaća vlastiti kulturni i nacionalni identitet u odnosu na druge kulture. osr A.4.1. Razvija sliku o sebi.

	osr A.4.2. Upravlja svojim emocijama i ponašanjem.
Ključni pojmovi:	Likovni predložak, asocijativnost
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	Jedinstvo
Likovni motiv:	Budućnost učenika
Likovni problem:	Jedinstvo više boja.
Likovno tehnička sredstva:	Nožići za linorez, karton, papir, olovka, indigo papir
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Likovni primjeri žigova https://euipo.europa.eu/ohimportal/hr/trade-marks-examples
Oblici rada:	sociološki oblik rada: individualni rad psihološki oblik rada: po izmišljanju
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	- metoda razgovora, metoda demonstracije - <i>brainstorming</i> , planirana igra, analitičko promatranje
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	<i>Powerpoint</i> prezentacija, ploča, kreda, računalo
Korelacija:	Grafički dizajn
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): Carmen Bačura Potočić, <i>Grafičke tehnike</i> , Školska knjiga, 2014.
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): 1. Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije 2. Kurikulum međupredmetne teme za osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole 3. Nastavni planovi i okvirni programi za srednje umjetničke škole likovne i primijenjene umjetnosti i dizajna (grafički dizajn) 4. http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>2 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<p>Studentica: „Dobar dan, razrede. Danas ćemo se prvo prisjetiti što smo prošli put radili. Može li netko od vas prepričati što smo radili prije tjedan dana na nastavi? Kakvom vrstom grafičkog tiska smo se bavili? Što ste prikazali žigom kojeg ste napravili?</p> <p>Sada ćete otvoriti mape u google disku s bilješkama od prošlog puta, ponovo ih pročitajte te dopišite, ako mislite da nešto nedostaje.“</p>	<p>Učenici pozdravljaju studenticu.</p> <p>Učenici zapisuju i razmišljaju o asocijacijama s prethodnog sata.</p>	<p>-frontalni rad</p> <p>- individualni rad</p>	<p>- frontalni rad</p>	<p>- papir, olovka</p>
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<p>Studentica uvodi učenike u zadatak.</p> <p>Studentica: „Sada ću vam pokazati fotografije s raznim psihičkim stanjima. Vaš zadatak je da vaše asocijacije povežete s tim fotografijama. Odaberite pet asocijacija koje najbolje možete povezati s fotografijama te ih zapišite na dnu dokumenta. Za ovaj zadatak imate jednu minutu.“</p>	<p>Učenici izdvajaju pet dominantnih asocijacija s prethodnog sata te ih pridružuju fotografijama koje prikazuju određena psihološka stanja.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor,</p> <p>-planirana igra</p>	<p>- ilustrativni primjeri</p> <p>ploča, računalo, LCD projektor</p> <p>- papir i olovka</p> <p>- dodatne fotografije</p>

<p><u>2. FOKUSIRANO Iстраживање</u></p> <p>10 min</p> <p>2.1.....</p>	<p>Studentica analizira zadatak s učenicima.</p> <p>Studentica: „Može li mi sada netko pročitati koje asocijacije je pridružio određenim fotografijama? Kako si odlučio/la baš tu asocijaciju pridružiti baš tom primjeru? Ima li ostatak razreda slične odgovore ili su različiti? Želi li još netko pročitati svoje asocijacije?</p> <p>Sada kada smo završili s kratkom analizom, možemo zaključiti da je svatko od vas na osobnoj razini razmišljao o tim fotografijama i svatko od vas ima različite parove. Naša sposobnost da se u mislima jedna pojava poveže s drugom zove se asocijativnost.“</p> <p>Studentica ističe pojam asocijativnosti.</p>	<p>Učenici sudjeluju u razgovoru.</p> <p>Učenici nabrajaju i pridružuju svoje asocijacije fotografijama te zaključuju da je svatko riješio zadatak na svoj način.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p> <p>- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima</p> <p>- istraživanje</p> <p>usmeno izlaganje</p>	<p>- papir i olovka</p> <p>- dodatne fotografije</p> <p>- ilustrativni primjeri</p>
--	---	---	---	--	---

<p>2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija</p>	<p>Studentica: „<i>Nakon ovog zadatka slijedi još jedan prije izrade likovnog zadatka. Vaš zadatak je da u 6-7 minuta napišete kratku priču o sebi u budućnosti. Zamislite se za deset godina. Na temelju asocijacija napišite gdje ste, što radite, kako živite itd. Pišite što god želite.</i>“</p> <p>Nakon što učenici napišu svoje priče, studentica im zadaje da odrede dominantnu emociju iz teksta te napišu poruku samom sebi, deset godina starijem.</p> <p>Studentica: „<i>Kada završite, pročitajte tekst ispočetka te odredite koja je dominantna emocija koja se javlja u tekstu. Tu emociju zapišite. Kada izdvojite emociju, napišite poruku sami sebi. Napišite nešto što želite poručiti samome sebi za deset godina.</i>“</p>	<p>Učenici analiziraju asocijacije te na temelju njih pišu kratku priču o sebi za deset godina te smišljaju poruku za starijeg sebe.</p> <p>Učenici određuju dominantnu emociju iz napisanog teksta.</p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima</p> <p>- usmeno izlaganje</p> <p>- razgovor</p>	<p>- papir i olovka</p> <p>- <i>powerpoint</i> prezentacija</p> <p>- udžbenik</p> <p>- fotografije</p>
--	--	--	---------------------------	--	--

<p>2.3. Najava zadatka</p>	<p>Studentica povezuje odgojni aspekt sata s obrazovnim.</p> <p>Studentica: „<i>Sada se prisjetite prošloga sata kada smo radili žig. Može li netko ponoviti koji je princip visokog tiska?</i></p> <p><i>Zapamtimo da je visoki tisak zrcalan otisak matrice čiji se izbočeni dijelovi otiskuju na podlogu.</i></p> <p><i>Vaš današnji zadatak izrada je likovnog predložka, odnosno skice za dvije matrice koje ćete otisnuti kao jedan prikaz. Skica treba prikazivati vašu dominantnu emociju za koju ste se odlučili u tekstu te trebate napisati poruku sebi, deset godina starijima. Na vašoj skici treba biti prikazan grafički, odnosno vizualni prikaz te emocije i poruka za vas. Upotrijebite boje koje vas asociraju na odabranu emociju. Imajte na umu da oba likovna predložka trebaju biti u skladu, vodite se načelom jedinstva.</i></p> <p>Kada učenici naprave skice, studentica će objasniti način izrade matrica.</p> <p><i>Kada napravite skice, odrezat ćete dvije matrice iz kartona veličine 15 cm x 15 cm, prenijet ćete skice na matrice s indigo papirom te ćete mehanički obraditi karton, odnosno izrezati bjeline ili zalijepiti slojeve kako biste dobili pozitiv.”</i></p>	<p>Učenici objašnjavaju što je visoki tisak.</p> <p>Učenici prate upute studentice te planiraju izradu likovnog zadatka.</p>	<p>-frontalni rad</p> <p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p> <p>- usmeno izlaganje</p>	<p>- <i>powerpoint</i> prezentacija</p>
-----------------------------------	---	--	---	---	---

<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1 min</p>	<p>Studentica: „Može li netko ponoviti što je vaš današnji zadatak? Ako je svima jasno, možete krenuti s radom.“</p>	<p>Učenici govore što je njihov likovni zadatak.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	
<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>117 min.</p>	<p>Studentica demonstrira izradu višebojnog kartontiska učenicima kojima je potrebna pomoć putem web-kamere.</p> <p>Studentica provjerava učenike individualno te im pomaže i daje savjete.</p>	<p>Učenici izrađuju skice za matrice.</p> <p>Učenici prenose skicu na matrice te razmišljaju o odnosu dviju matrica.</p> <p>Učenici izrezuju matrice kartona.</p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- demonstracija</p> <p>- razgovor</p> <p>- praktičan rad</p> <p>- kombiniranje</p> <p>- građenje</p>	<p>linorez, nožići za linorez, papir, indigo, olovke, markeri</p>
<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>5 min</p>	<p>Studentica najavljuje vrednovanje likovnih radova.</p> <p>Studentica: „Polako završavajte s radom. Slijedi nam analiza vaših skica. Fotografirajte skice te ih postavite u zajednički kanal.“</p>	<p>Učenici završavaju s radom.</p> <p>Učenici fotografiraju skice te ih šalju na online kanal.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	

5.1. Priprema					
5.2. Ponavljanje	<p>Studentica koordinira učeničko vrednovanje.</p> <p>Studentica: „Može li mi netko sada prokomentirati što smo danas radili na satu?“</p>	<p>Učenici se prisjećaju likovnog zadatka.</p> <p>Učenici ponavljaju što je bio njihov današnji zadatak.</p>	- rad u skupini	- razgovor	
5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<p>Studentica: „Sada kada ste objasnili što nam je bio današnji zadatak, komentirat ćemo rad svakoga od vas te pokušati rasporediti koji prikazuju pozitivne i optimistične emocije, a koji negativne i pesimistične. Kada ih rasporedimo, svatko od vas prokomentirat će svoj rad na temelju toga kako su ostali rasporedili svoj rad. Koju emociju si želio/la prikazati? Koje boje si odlučio/la koristiti na svom radu? Zašto baš te boje?“</p> <p>Studentica: „Danas smo se međusobno još više upoznali, a vjerujem da je i svatko od vas upoznao sebe na nekoj novoj razini. Za domaću zadaću trebate dovršiti izradu matrica kako biste idući put mogli nastaviti.“</p>	<p>Učenici analitički promatraju tuđe radove te uočavaju koja je dominantna emocija prikazana na njima.</p> <p>Svaki učenik objašnjava ideju koja stoji iza njihovog rada.</p> <p>Učenici argumentiraju korištenje određenih boja.</p>	- rad u skupini	<p>- analitičko promatranje</p> <p>- razgovor</p> <p>- vrednovanje</p>	

	Studentica završava sat.				
--	--------------------------	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Izrada skice za višebojni linorez na temu „MOJA BUDUĆNOST“ te osmišljavanje poruke sebi u budućnosti.

Ključni pojmovi: Pripremna skica, asocijativnost

Likovno-umjetničko djelo: Likovni primjeri žigova

<https://euipo.europa.eu/ohimportal/hr/trade-marks-examples>

6.3. Priprema za 3. nastavni trosat – online

Ime i prezime studenta: Veronika Koprivnjak

Škola: Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok, Zabok

Razredni odjel: 2. Dg

Školska godina: 2020./2021.

Dan izvedbe: 10. svibnja 2021.

Priprema za nastavni sat:

**Otiskivanje višebojnog kartontiska na majice s motivom
poruke za budućnost**

Iz nastavne teme: Osnove otiskivanja

Tip sata: Ponavljanje i praktična primjena nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI

(znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata:

Učenike potaknuti na realizaciju otiskivanja matrice kartontiska na majice u svrhu promoviranja vlastitih ideja i stavova.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

Objasniti princip visokog tiska na primjeru kartontiska.

Primijeniti znanje otiskivanja visokog tiska na majicu.

Prikazati vizualizaciju svoje budućnosti na likovnom radu.

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 2 min. 2. Fokusirano istraživanje 3 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 120 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.
Likovno područje:	2D
Nastavna tema:	Osnove otiskivanja
Međupredmetna tema:	osr C.4.4. Opisuje i prihvaća vlastiti kulturni i nacionalni identitet u odnosu na druge kulture. osr A.4.1. Razvija sliku o sebi. osr A.4.2. Upravlja svojim emocijama i ponašanjem.
Ključni pojmovi:	Otisak, visoki tisak, višebojni kartontisak
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje	Jedinstvo

likovne sintakse:	
Likovni motiv:	Budućnost učenika
Likovni problem:	Jedinstvo boja.
Likovno tehnička sredstva:	Nožići za linorez, linoleum, papir, olovka, indigo papir
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Silvijo Vujičić, <i>Caput Mortuum</i> , 2010.
Oblici rada:	sociološki oblik rada: individualni rad psihološki oblik rada: po izmišljanju
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	- <i>brainstorming</i> , planirana igra, analitičko promatranje, metoda razgovora.
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	<i>Powerpoint</i> prezentacija, ploča, kreda, računalo
Korelacija:	Grafički dizajn
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): Carmen Bačura Potočić, <i>Grafičke tehnike</i> , Školska knjiga, 2014.
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): 1. Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije 2. Kurikulum međupredmetne teme za osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole 3. Nastavni planovi i okvirni programi za srednje umjetničke škole likovne i primijenjene umjetnosti i dizajna (grafički dizajn) 4. http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>2 min</p> <p>1.1. Priprema</p>	<p>Studentica započinje sat.</p> <p>Studentica: „Dobar dan svima. Nadam se da ste svi napravili domaću zadaću. Može li netko ispričati čime smo se bavili na prošlom satu?”</p> <p>Sada ćete ponovno otvoriti dokument na google disku s bilješkama da se prisjetite vaše dominantne emocije koju ste izdvojili iz teksta.“</p>	<p>Učenici pozdravljaju studenticu te prate njezine upute.</p> <p>Učenici prepričavaju što su radili na prethodnom satu grafičkih tehnika.</p> <p>Učenici se prisjećaju dominantne emocije s prethodnog sata.</p>	<p>- frontalni rad</p> <p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj</p>	<p>Studentica priprema učenike za meditaciju.</p> <p>Studentica: „Kada ste se prisjetili dominantne emocije, upalite kamere. Zamolit ću vas da sjednete, zatvorite oči i opustite se. Slušajte što vam govorim te razmišljajte o tome.“</p>	<p>Učenici se pripremaju za meditaciju.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	

<u>2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE</u> 3 min 2.1.....	<p>Studentica postavlja pitanja i vodi meditaciju.</p> <p>Studentica: „Usredotočite se na vaše tijelo. Gdje je vaša dominantna emocija najizraženija? U kojem dijelu tijela je najviše osjetite? Prsa? Leđa? Trbuh? Ruke? Noge? Dotaknite taj dio tijela i razmislite o emociji. Što osjećate?“</p>	<p>Učenici sudjeluju u meditaciji te povezuju emociju s tijelom tamo gdje je ona najizraženija.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p> <p>- istraživačka igra</p>	

<p>2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija</p>	<p>Studentica: „Sada možete otvoriti oči. Kada smo završili s meditacijom, jeste li otkrili na kojem dijelu tijela je vaša emocija najjača? Vaš je zadatak odrediti dio na majici koji je najbliži tom dijelu tijela koji ste odabrali. Na primjer, ako vam je emocija najjača u predjelu prsa, na majici ćete odrediti upravo taj dio.“</p>	<p>Učenici povezuju dio tijela s položajem na majici.</p> <p>Učenici preispituju svoju emociju na temelju odabranog dijela tijela.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p> <p>- usmeno izlaganje</p>	
--	--	--	------------------------	---	--

<p>2.3. Najava zadatka</p>	<p>Studentica: „Sada kada ste svi odabrali mjesto na majici, vaš likovni zadatak bit će otisnuti matrice karton tiska koje ste dovršili kod kuće upravo na ta mjesta na majici koja ste odabrali u zadatku. Na početku sata svatko će sam napraviti šablonu za otiskivanje kako biste mogli otisnuti obje matrice na pravilan način. Otiskivanje na majice isto je kao i otiskivanje na papir, osim što trebate unutar majice staviti papir da boja ne bi probila na suprotnu stranu. Pripremite dvije boje tempera koje želite upotrijebiti na svojim otiscima.“</p>	<p>Učenici se pripremaju za rad. Učenici prate instrukcije za rad.</p>	<p>- rad u skupini - individualni rad</p>	<p>- razgovor - usmeno izlaganje</p>	
<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>1 min</p>	<p>Studentica: „Može li netko ponoviti što danas radimo?“</p> <p>Studentica: „Možete krenuti s radom.“</p>	<p>Učenici govore što je njihov likovni zadatak.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	

<p>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</p> <p>120 min.</p>	<p>Studentica demonstrira otiskivanje višebojnog karton tiska na majice učenicima kojima je potrebna pomoć putem web-kamere.</p> <p>Studentica provjerava učenike individualno te im pomaže i daje savjete.</p>	<p>Učenici pripremju materijal za otiskivanje.</p> <p>Učenici izrađuju šablonu za otiskivanje.</p> <p>Učenici rade u skupini te otiskuju višebojni karton tisk na majice.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- demonstracija</p> <p>- razgovor</p> <p>- praktičan rad</p> <p>- kombiniranje</p> <p>- građenje</p>	<p>grafička preša za visoki tisk, majica, boja za visoki tisk, valjak za visoki tisk.</p>
<p>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</p> <p>10 min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p>Studentica najavljuje vrednovanje.</p> <p>Studentica: „Sada kada smo završili s radom, molim vas da svoje majice fotografirate te ih postavite u zajednički kanal da ih zajedno prokomentiramo.“</p> <p>Studentica: „Sada kada ste svoje radove postavili na kanal, pokazat ću vam jedan likovni rad koji se upravo kroz otiskivanje na tkaninu bavi temom odnosa budućnosti i prošlosti, kao i vremenskom prolaznošću koja</p>	<p>Učenici završavaju s radom te pripremaju svoje radove za vrednovanje i komentiranje.</p> <p>Učenici prate izlaganje studentice.</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p> <p>- analitičko promatranje</p>	<p>- <i>powerpoint</i> prezentacija</p> <p>- rad s ilustrativnim/vizualnim materijalima</p>

	<i>ostavlja trag na nama. Ovo je rad Caput Mortuum Silvija Vujičića u kojem dozvoljava prirodi da vrijeme djeluje na tekstil te sama priroda radi umjetničko djelo."</i>				
5.2. Ponavljanje	<i>Studentica: „Vaše majice rezultat su promišljanja o vašoj budućnosti i preispitivanja istoga. Možete li sada sažeti i ukratko objasniti koji ste proces trebali proći kako biste došli do ovakvog završnog rezultata?“</i>	Učenici se prisjećaju i sumiraju cijeli proces izrade likovnog rada u protekla tri tjedna.	- rad u skupini	- razgovor	
5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<p><i>Studentica: „Sada ćemo svi zajedno prokomentirati vaše majice. Može li svatko od vas ukratko prezentirati svoj rad u dvije-tri rečenice? Osvrnite se na prikaz motiva i upotrebu boja te objasnite kolegama iz razreda vašu ideju.“</i></p> <p>Nakon dovršenog vrednovanja, studentica sumira sat pitanjima te ga završava.</p> <p><i>Studentica: „Za kraj me zanima ako ste kroz ove sate koje smo proveli zajedno postali malo svjesniji svojih želja i planova za budućnost? Smatrate li se odgovornima za oblikovanje vaše osobne budućnosti? Nadam se da ste naučili nešto novo i da sam vas potaknula na razmišljanje.“</i></p> <p><i>Studentica: „Prije nego završi ovaj sat, zamolila bih vas da riješite anketu koju možete naći na ovom linku. Iako ste ovu anketu već</i></p>	<p>Učenici predstavljaju svoje majice ostatku razreda.</p> <p>Učenici analiziraju tuđe radove te vrše samovrednovanje radova.</p> <p>Učenici sumiraju nastavni sat te cijeli nastavni i misaoni proces.</p>	- rad u skupini	- razgovor - vrednovanje	- powerpoint prezentacija

	<p><i>rješavali prije početka naših satova, riješite je ponovo.“</i></p> <p>Studentica završava sat.</p>	<p>Učenici ispunjavaju anketu.</p>			
--	--	------------------------------------	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Otiskivanje višebojnog linoreza na majice s motivom poruke za budućnost.

Ključni pojmovi: Otisak, visoki tisak, višebojni linorez

Likovno-umjetničko djelo: Silvijo Vujičić, *Caput Mortuum*, 2010.

6.4. Predevaluacijski i postevaluacijski listić

Predevaluacijski listić

Jesi li ikad zamislio/la kakav će ti život biti za 5, 10, 20 ili 50 godina? U ovoj anketi sam postavila par pitanja kako bih saznala što misliš o svojoj budućnosti te koliko ti je stalo do toga da se savjesno i aktivno uključiš u stvaranje svoje sretne budućnosti.

1. Zamišljaš li vlastitu budućnost?

- Nikad
- Gotovo nikad
- Ni da ni ne
- Ponekad
- Često

2. Želiš li ili planiraš upisati fakultet?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

3. Razmišljaš li o zapošljavanju nakon završene srednje škole?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

4. Zamišljaš li svoje idealno zaposlenje u budućnosti?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

5. Koliko će srednjoškolsko obrazovanje utjecati na tvoju budućnost?

Vrlo malo ili nimalo 1○ 2○ 3○ 4○ 5○ Vrlo mnogo

6. U kojoj mjeri si vezan/a uz trenutno mjesto stanovanja?

Nimalo nisam vezan/na 1○ 2○ 3○ 4○ 5○ Iznimno sam vezan/na

7. Gdje želiš živjeti u budućnosti?

8. Čime se želiš baviti u budućnosti?

9. Što bi poželio/la budućem sebi?

10. Misliš li da imaš mogućnosti za građenje budućnosti u Hrvatskoj nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

11. Navedi barem tri mogućnosti odnosno pozitivne strane budućeg života u Hrvatskoj.

12. Ukratko opiši svoja očekivanja za bližu budućnost.

13. Namjeravaš li iseliti iz Hrvatske nakon završetka obrazovanja?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

Postevaluacijski listić

Nakon provedenih nastavnih sati, zamolit ću vas da ponovno ispunite anketu koju ste rješavali i prije nastavnog sata.

1. Zamišljaš li vlastitu budućnost?

- Nikad
- Gotovo nikad
- Ni da ni ne
- Ponekad
- Često

2. Želiš li ili planiraš upisati fakultet?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

3. Razmišljaš li o zapošljavanju nakon završene srednje škole?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

4. Zamišljaš li svoje idealno zaposlenje u budućnosti?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

5. Koliko će srednjoškolsko obrazovanje utjecati na tvoju budućnost?

Vrlo malo ili nimalo 1○ 2○ 3○ 4○ 5○ Vrlo mnogo

6. U kojoj mjeri si vezan/a uz trenutno mjesto stanovanja?

Nimalo nisam vezan/na 1○ 2○ 3○ 4○ 5○ Iznimno sam vezan/na

7. Gdje želiš živjeti u budućnosti?

8. Čime se želiš baviti u budućnosti?

9. Što bi poželio/la budućem sebi?

10. Misliš li da imaš mogućnosti za građenje budućnosti u Hrvatskoj nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da

11. Navedi barem tri mogućnosti odnosno pozitivne strane budućeg života u Hrvatskoj.

12. Ukratko opiši svoja očekivanja za bližu budućnost.

13. Namjeravaš li iseliti iz Hrvatske nakon završetka obrazovanja?

- Ne
- Uglavnom ne
- Ni da ni ne
- Uglavnom da
- Da